

	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Konrad Kongshaug 6531 Averøy	Fylkesleder	Møtt	90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Nestleder	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Hilde Kjersem Kolberg , 6433 Hustad	Styremedlem	Møtt	90832134	hildekjersem@gmail.com
Anna Håland Berget , 6300 Åndalsnes	Styremedlem	Møtt	91522107	bergetann@hotmail.com
Audun Skjervøy , 6210 Valldal	1. vara	Møtt	99579175	audun@storstova.no
Liv Borghild Hildre , 6391 Tresfjord	Bygdekvinnelaget	Møtt	45435306	livborghild@gmail.com
Tor Olav K. Hanset , 6364 Vistdal	Bygdeungdomslaget	Møtt	99560790	t_olav@hotmail.com
Til orientering:				
Ole Henrik Rindli , 6364 Vistdal	2. vara		91126438	peola@live.no
Kristine Blindheim , 6040 Vigra	3. vara		92419201	kristine.blindheim@gmail.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	rådgiver	Møtt	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte Møre og Romsdal Bondelag fra onsdag 9. desember kl 12.30 til torsdag 10. desember kl 14.00 på Vestnes Fjordhotell

Ny organisasjonssjef Nina Kolltveit Sæter deltok på styremøtet som observatør.

Innledningsvis var det presentasjon av ny organisasjonssjef, fylkesstyret og ansatte.

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2020 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2020 Godkjenning av protokoll fra styremøte 23. september 2020

VEDLEGG: Protokoll 23. september tidligere utsendt til godkjenning

Vedtak: Protokoll fra styremøte 23. september godkjent

3/2020 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstall pr 01/01-2020: 2.991

Medlemstall pr. 3/12-2020: 2.938

Endring hittil i 2020: - 53

Nyinnmeldte hittil i 2020: 78

Fra 1. januar 2020 gikk Halså Bondelag over til Trøndelag (62 medlemmer pr 31. des 2019) og Hornindal Bondelag gikk over til Møre og Romsdal (85 medlemmer pr 31. des 2019)

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:

Fannestrandveien 63. 6415 Molde

Besøksadresse:

Fannestrandveien 63. Molde
(Felleskjøpet)

Telefon:

71 20 28 90

Mobil:

41 41 88 71

E-postadresse

More.romsdal@bondelaget.no

Møre og Romsdal Bondelag

Bondelagets Servicekontor AS

Org.nr.:

939678670

Org.nr.: 985063001 MVA

Bankkonto:

8101.05.12891

Internet:

www.bondelaget.no/moreogromsdal

Medlemsutvikling

1. januar – 3. desember 2020

	Antall pr. 01.01.2020	Antall pr. 03.12.2020	Utmeldte	Døde	Nye
15 Møre og Romsdal Bondelag					
8150201 Molde Bondelag	138	135	6	0	3
8151101 Vanylven Bondelag	74	73	2	0	1
8151105 Rovde Bondelag	23	23	0	0	0
8151501 Vestre Sunnmøre Bondelag	69	65	5	1	1
8151901 Volda Og Dalsfjord Bondelag	55	55	3	0	3
8151903 Austefjord og Bjørke Bondelag	63	63	1	0	1
8151904 Hornindal Bondelag	85	88	2	1	5
8152001 Ørsta Bondelag	90	87	3	0	0
8152005 Hjørundfjord Bondelag	56	54	2	0	0
8152301 Ørskog Bondelag	38	34	4	0	0
8152401 Eidsdal og Norddal Bondelag	44	46	1	1	3
8152402 Indre Storfjord Bondelag	75	77	1	0	3
8152501 Stranda Bondelag	57	54	3	0	0
8152502 Sunnlyven Bondelag	64	63	2	0	1
8152504 Liabygda Bondelag	16	15	1	0	0
8152801 Sykkylven Bondelag	91	88	6	0	3
8152901 Skodje Bondelag	55	50	7	0	2
8153201 Giske Bondelag	59	62	3	0	6
8153401 Hildre Og Vatne Bondelag	37	34	4	0	1
8153406 Ytre Haram Bondelag	43	42	2	0	1
8153501 Vestnes Bondelag	112	112	2	0	2
8153907 Rauma Bondelag	160	157	9	1	6
8154301 Nettet Bondelag	72	69	8	0	5
8154501 Midsund Bondelag	24	23	2	0	1
8154601 Harøy og Fjørtoft Bondelag	19	18	1	0	0
8154701 Gossen Bondelag	50	47	4	1	1
8154801 Hustadvika Bondelag	200	200	6	1	6
8154802 Hustad Bondelag	83	78	6	0	1
8155403 Averøy Bondelag	130	132	3	1	5
8155601 Frei Bondelag	23	25	0	0	2
8155701 Gjemnes Bondelag	144	145	2	1	3
8156001 Straumsnes og Tingvoll Bondelag	164	158	7	0	1
8156301 Sunndal Bondelag	153	149	7	2	3
8156601 Surnadal Bondelag	210	204	9	4	3
8156602 Todalen Bondelag	41	41	0	0	0
8156901 Aure Bondelag	116	114	5	0	3
8157301 Smøla Bondelag	54	54	2	0	2
8159901 Direkte Medlem Av Fylkeslaget	4	4	0	0	0
Totalt	2 991	2 938	131	14	78

29. september: Møte i skoleutvalget Gjermundnes, Skype. Anna Håland Berget
Saker: Orientering om Skuleutvalet. Orienteringar om elev og klassetal 20/21. Val av elevråd.
Organisering av leing og administrasjon i perioden ass. rektor vil være ute i permisjon.
Justering av organisasjonsplan.

29. september: Digitalt representantskapsmøte i Norges Bondelag. Konrad Kongshaug.
Arnar Lyche

30. september: Digitalt årsmøte i Norges Bondelag

Årsmøtet skulle holdes fysisk 30. september og 1. oktober 2020 på Scandic Lillehammer Hotel, etter at det fastsatte årsmøtet i juni ble utsatt på grunn av koronasituasjonen.
Det ble ikke gjennomført generaldebatt i år, men det var satt av god tid til behandlingen av Bondelagets næringspolitiske program for perioden 2020 – 2024.

Utsendinger fra Møre og Romsdal var foruten fylkesleder Konrad Kongshaug, Averøy, de årsmøtevalgte utsendingene Odd Bjarne Bjørdal, Ørsta, Petter Melchior, Fjord, Hilde Kjersem Kolberg, Hustadvika, Anna Håland Berget, Rauma, Audun Skjervøy, Fjord. I tillegg møtte organisasjonssjef Arnar Lyche. Arne Magnus Aasen, Tingvoll, deltok som ordstyrer i årsmøtet.

Ved gjennomføring av digitalt årsmøte kl 10.00-16.30 var utsendingene fra Møre og Romsdal samlet på Felleskjøpets møterom i 3. etasje i Molde - ved Bondelagskontoret.
Årsmøtet ble vist på storskjerm i møterommet med Teams-oppkopling, og alle utsendingene var i tillegg tilkoblet egen datamaskin for bl.a. avstemning m.m. gjennom SmartVote.

Lars Petter Bartnes ble gjenvalgt som leder. Bjørn Gimming ble gjenvalgt som 1. nestleder og Bodhild Fjelltveit ble ny 2. nestleder etter Frøydis Haugen.
Arne Magnus Aasen, Tingvoll, ble takket av som ordfører i årsmøtet siden 2013.

1.oktober: Oppfølgingsmøte ny rovviltnemnd og arbeidsmøte med Kristin Sørheim.

Bondelagskontoret, Molde.

Deltakere frå Bondelaget: Fylkesleder Konrad Kongshaug, styremedlem Anna Håland Berget, årsmøteordfører Oddvar Mikkelsen og rådgiver Atle Frantzen.

Arbeidet i den nye rovviltnemnda er utfordrande. Kristin Sørheim, Tingvoll, er oppnevnt som ny representant frå Møre og Romsdal fylkeskommune i rovviltnemnda, Region 6, saman med nye representantar frå Trøndelag. Det er difor viktig å ha god kontakt. Møtet hadde fokus på utfordringane i Møre og Romsdal og kva oppgåver det er viktig å ta tak i vidare framover. Det vart gjennomført introduksjonstur og dialogmøter med nemnda i MR i august.

Skrifteleg referat frå Atle Frantzen (også sendt styret på e-post 5. oktober:

1) Uttak/felling av jerv når ein ikkje kjem ned på bestandsmålet: Vi meiner at SNO i større grad må inn og ta ut jerv på slutten av lisensfellingsperioden når det er vanskeleg å koma ned på bestandsmålet gjennom ordinær lisensfelling før 15.2. Dette gjeld særleg der det er ustabil vev og krevjande topografi.

2) Ansvar for å regulera rovdyrbestandane: Når rovdyrbestandane veks over bestandsmålet og det ikkje lykkast å fella fleire rovdyr gjennom lisensjakt, skadefelling og dei fellings- og jaktmetodar som er tillatt, må staten i langt større grad enn i dag ta ansvar for å regulera bestandane ned på bestandsmålet. Ansvaret for å regulera rovdyrbestandane kan ikkje liggja hos jeger/husdyreigar så lenge det viser seg at tillatte verkemidlar ikkje er effektive nok.
Innspeil til partiprogramma?

3) Rovdyr innafor verdsarvområdet – konflikt med beitedyr i kulturlandskapet? Vi må sjekka kva som er målsetjinga/utgangspunktet for verdensarvområdet og i kor stor grad det er tap til rovdyr innafor området.

4) Gaupa sin adferd i byttedyrtette områder: Det kan sjå ut til at avstandskriteriene som blir brukt som grunnlag for godkjenning av familiegrupper av gaupe er for grove og synleggjer ikkje områder som har stor byttedyrtetthet og tette bestandar av gaupe. Det er viktig å skaffa ny og meir kunnskap om gaupa sin adferd i byttedyrtette områder. Nibio og Norsøk søker no om midlar til eit forprosjekt på dette. Nina og Rovdata må inkluderast i arbeidet. Bondelaget (og andre organisasjonar?) blir invitert til å delta. Lokale aktørar må også inkluderast i arbeidet.

5) LMD si rolle i forhold til beitedyr og rovdyr: Landbruks- og matdepartementet bør få ei sterkare rolle i å følgja opp beitedyrforvaltninga knytt til rovdyr. Klima- og matdepartementet har frå før ei klar rolle i å følgja opp rovdyrforvaltninga.

6) Næringspolitisk program Norges Bondelag: Næringspolitisk program for NB gir eit bra men ikkje fullstendig bilete av kva Bondelaget meiner, både generelt og i forhold til tiltak.

1.oktober: Fagdag om klimalandbruk i Møre og Romsdal. Seilet, Molde. Arnar Lyche Landbruk Nordvest og Møre og Romsdal fylkeskommune arrangerte fagdag.

Tema: Klimaarbeidet i Norsk Landbruksrådgiving. Agronomi og klima i Landbruk Nordvest. Klimagasser og myr dyrking. Fossile landbruksmaskiner i Møre og Romsdal - et klimaprojekt i regi av MR Fylkeskommune. Elektrifisering av landbruket - drift av gård med fornybar energi. Solcelleanlegg på gården - erfaringer lokalt. Utfordringer og muligheter med distribuert el-produksjon. Presisjonsutstyr i landbruket (NLR dekningsbilen, presisjonsgjødsling). Presentasjon av presisjonsutstyr v/ Felleskjøpet Lokale gårdbrukeres erfaring med presisjonsutstyr. Visning ute: Felleskjøpet med traktor med "det siste" innen presisjonsutstyr.

6. oktober: Møte fagteam rovdyr Norges Bondelag. Atle Frantzen

Tema: 1) Mindre tillit til bestandsovervåkning/-status, 2) Veileder rovdyrerstatning, 3) Næringspolitisk program NB, 4) Regulering av jervebestanden.

8. oktober: Godt for bonden - teamsmøte

Landbruk Nordvest i samarbeid med Bondelaget, og med støtte fra fylkeskommunen og Gjensidige, inviterte til 5 sosiale kvelder vinteren 2019/20 på Alexandra Hotell i Molde. Femte og siste samling «Godt for bonden» - kveld med Karin Hovde 12. mars måtte avlyses på grunn av korona. Planen var å gjennomføre så snart korona-situasjonen bedret seg, men det dro ut på ubestemt tid og en valgte å gjennomføre det digitalt torsdag 8. oktober kl 20.00. Temaet for Karin Hovde sitt foredrag var bondesamliv. Hun er rådgiver ved likestillingssenteret KUN i Steinkjer. Et kjærlighetsforhold til en bonde innebærer et trekantforhold mellom bonden, partneren og gården. Hver enkelt part må finne sin balanse i dette forholdet. Når samlivet er godt, er alt godt, også gårdsdrifta.

12.-13. oktober: To-dagers workshop/prosjektverksted Blå-grønne restråstoff til mat, fôr og gjødsel. Konrad Kongshaug

Første dag i Averøy og Hustadvika, andre dag i Ålesund.

Første dag var det bl.a. gardsbesøk hos Magnhild og Konrad Kongshaug i Averøy NORSØK, Møreforskning og Runde Miljøsentert inviterte næringsaktører, rådgivere og representanter for offentlig sektor til prosjektverksted for økt samarbeid og videreutvikling av ideer til nye samarbeidsprosjekt og produkter på tvers av blå og grønn sektor.

Under workshopen presenterte mange aktuelle næringsaktører sin produksjon innen blå eller grønn verdikjede. De la vekt på restråstoff som ikke utnyttes optimalt idag, med forslag til ideer om hvordan restråstoff kan utnyttes annerledes, gjerne i kombinasjon med andre restråstoff og på tvers av verdikjeder: Innovasjon Norge, Norinsect AS, Smøla Produksjonslag AS, Kysthagen AS, Sunndalspotet AS, Norges råfisklag, Leinebris – banklinebåt, Silver Seafood AS, Sigurd Folland AS, Norinsect, TINE meieri, C Food Norway, Surofi, Delfin – Sjark, Metapod, Regionalt forskningsfond

14. oktober: Styremøte i Landbruksselskapet i Møre og Romsdal. Konrad Kongshaug

14. oktober: Møte Regionalt partnerskap landbruk. Molde Konrad Kongshaug Arnar Lyche
Vedlegg: Referat frå møtet

Oppsummering av bruk av verkemiddel frå organisasjonane, hovudsaka for møtet vert rullering av Landbruksmeldinga.

Saksliste:

1. Verkemiddelbruk – *v/Innovasjon Norge*
2. Tilskot til dreneringstiltak, SMIL – *v/Fylkesmannen*
3. Tilskot til næringsutvikling, rekruttering og kompetanse *v/fylkeskommunen*
4. Kort info frå møte i kompetansenettverket for lokalmat i Midt-Norge *v/Bonde- og Småbrukarlaget*
5. Regionalt næringsprogram – er det behov for endringar for 2021?
6. Oppstart rullering Landbruksmeldinga – *forslag frå fylkeskommunen, innspel, diskusjon*

16. oktober: Region-/fagsamling for Norsvin Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane.

Union Hotell Geiranger. Konrad Kongshaug

Norsvin Møre og Romsdal arrangerte. Fylkesleder i Bondelaget, Konrad Kongshaug, holdt innlegg om svinenæringa si betydning for distrikta sett fra Bondelaget. Andre tema var Aktuelt frå Norsvin sentralt. Klima kalkulator - svinenæringa sitt klima avtrykk, Muligheter for tilskott til ombygging ved innovasjon Norge. Føring. SPF gris. Aktuelt frå Nortura.

16. oktober: Dialogseminar om forskning og innovasjon. Kristiansund. Arnar Lyche

Forsknings- og innovasjonsstrategien til Møre og Romsdal skal fornyes. Den skal peke på hvordan skape verdi av regionale muligheter og ressurser, og hvordan vi sammen kan bidra for å realisere potensialet.

Arbeidet starter med dialogmøte. Fylkeskommunen inviterer bedriftsledere, ledere i kommunale virksomheter, gründere, forskere, interesse- og brukerorganisasjoner og andre som har kunnskap om eller interesse for temaet til å delta på dialogmøte.

Det er oppretta ei styringsgruppe for strategien forankret i næringsliv, kommuner og academia. Det blir lagt opp til kort høring i november 2020. Strategiene skal forankres hos fylkespolitikarane med vedtak i det første fylkestinget i 2021.

Erfaringene tilsier at landbruket blir lite synlig når diskusjon og prioriteringer innenfor forskning og innovasjon diskuteres i Møre og Romsdal.

24. oktober: Temadag Eigerskifte. Alexandra. Molde. Arild Erlien kursvert. 75 deltakere.

Temadag ble avlyst 28. mars p.g.a. koronasituasjonen. Da hadde vi 44 påmeldte.

Hjemmeside 26. oktober 2020: Vellykket temadag om eierskifte

75 unge og eldre bønder og familiemedlemmer deltok på en nyttig og lærerik temadag om eierskifte som Møre og Romsdal Bondelag arrangerte i Molde lørdag 24. oktober.

Bondelagets samarbeidsadvokat Ole Houlder Rødstøl sto ansvarlig for det faglige innholdet. Denne gangen hadde han også med advokat Marit Moe Rasmussen, som arbeider ved advokatfirmaet Øverbø Gjørtz sitt kontor i Molde.

Ole Houlder Rødstøl er i det daglige partner i advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS i Molde. Han er samarbeidsadvokat for Norges Bondelag i Møre og Romsdal, og arbeider i hovedsak med generasjonsskifte, skatt, odelsrett og rettslige spørsmål knyttet til fast eiendom. Han har selv drevet egen gard med dyr i Molde.

Temadagen hadde ikke som formål å sette deltakerne i stand til å gjennomføre et eierskifte på egen hand med utfylling av alle skjema. Derimot var det fokus på planleggingsfasen, familiære og økonomiske utfordringer ved eierskifte, arve- og formuesregler for samboere og ektemaker, skatte og avgiftsmessige forhold, organisering av virksomheten, og odels- og konsesjonsregler. Planleggingen bør starte minst ett år forut for gjennomføringen, mens modningsfasen kan være vesentlig lengre. Familiene må være flinke til å samtale framfor et eierskifte. Rødstøl påpekte at et eierskifte ofte er et «skifte» i levende live, og da er kommunikasjon det viktigste.

- Det er viktig å forberede og drøfte internt i familien de problemstillinger eierskiftet ofte reiser, og som dere uansett må ta stilling til forut for gjennomføringen, sa han.

Målgruppe for temadagen var alle som skal inn i eller er inne i en eierskifteprosess. Selve prosessen kan ta lang tid og det er viktig å inkludere og involvere alle berørte parter, unge og eldre generasjon. Fra mange familier var begge generasjonene tilstede.

26. oktober: AU-møte i landbruksrådet. Skype. Hilde Kjersem Kolberg
Saker: Årsmøte 2020. Kommunikasjonsprosjekt – Kronikker. Grønn Forskning, orientering angående fremtidig finansiering og organisering. BGINN – Blågrønt innovasjonssenter, orientering fra møte 7. september. Jordbruksklynge Mitdnorge, orientering.

28. oktober: Møte med landbruket i Hornindal. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche
Hornindal Bondelag ble fra 1. januar 2020 overført fra Sogn og Fjordane til Møre og Romsdal Bondelag da Hornindal kommune slo seg sammen med Volda kommune.
Fylkesleder Konrad Kongshaug deltok på årsmøtet i Hornindal Bondelag 28. oktober. I forkant av årsmøtet var fylkesleder og organisasjonssjef på flere gardsbesøk og fikk orientering om landbruket i Hornindal med lokallagsleder Anders Hjellbakk som guide.

30. oktober: FARM innovasjonskonferanse for landbruket, Øygaardshallen, Giske. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche. Atle Frantzen, Rose Bergslid. Ca 50 deltakere.
I samarbeid med Sparebanken Møre, Møre og Romsdal Bondelag, Tussa og Møre og Romsdal Fylkeskommune inviterte Momentium til konferanse i trygge omgivelser.
Vi blir stadig flere – og vi må alle ha mat på tallerkenen. Og maten skal gjerne være norsk.
FARM skal forsøke å gi svar på mange av de viktige spørsmålene for landbruksnæringen og for bonden. Men kanskje aller mest skal konferansen være en møteplass som kobler ideer sammen, skaper innovasjon og starter prosesser som kan gi matnyttige resultater
Medlemmer av Bondelaget hadde gratis adgang til konferansen.
Konferansen ble streamet av Sunnmørsposten åpent og gratis! Fylkeskontoret fikk flere tilbakemeldinger om at mange fulgte konferansen digitalt.

Program:

- Åpning v/ statssekretær Heidi Nakken (H)
- Ole Petter Nyhaug, OPINION: Hva slags mat vil framtidens forbrukere etterspørre?
- Debatt ledet av Oddvar Mikkelsen. Deltakere: Per Vidar Kjølmoen (Ap), Kristin Sørheim (Sp) og statssekretær Heidi Nakken (H).
- Trond Lund, N2 APPLIED: Møkkarevolusjonen.
- Rose Bergslid & Arnar Lyche, TINGVOLL ULL: Helnorsk genserproduksjon av ull.
- Jan Sandstad Næss, NTNU: Arealbruk og klima.
- Oddvar Mikkelsen innledet til debatt.
- Debatt ledet av Oddvar Mikkelsen. Deltakere: Per Vidar Kjølmoen (Ap), Kristin Sørheim (Sp) og statssekretær Heidi Nakken (H).

2. november: Møte om rovdysrsituasjonen og moglege løysingar. Surnadal. Oddvar Mikkelsen, Atle Frantzen
Arr Surnadal kommune i samarbeid med næringa. Faglege innlegg samt frå forvaltning og næring. Hovedmål å redusera tap og samordna engasjement i næringa.

2. november: AVLYST møte med utvalgsleder i fylkeskommunen

Fylkesleder og organisasjonssjef hadde avtalt møte med Marit Nerås Krogsæter (Sp), leder i kultur-, næring- og folkehelseutvalget i fylkeskommunen. Hun ønsket dialog med Bondelaget for å lære mer om landbruket i Møre og Romsdal og for å diskutere hva fylkespolitikkerne kan gjøre for å bedre forholdene for næringa.
Møtet 2. nov ble avlyst p.g.a. helsesituasjon knyttet til graviditet, men hun ønsker å ta opp igjen tråden med Bondelaget til våren.

3. november: Skypemøte med Norges Bondelag om tiltak jerveforvaltning

Deltakere: Finn Erlend Ødegård, Erling Aas-Eng, Oddvar Mikkelsen, Atle Frantzen

5. november: Webinar for kommunene - særlovene i landbruket. Atle Frantzen

Landbruksavdelinga hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal inviterte.

Hovedtemaet for samlingen var endringene i nydyrkingsforskriften med innlegg fra representanter frå landbruksdirektoratet. I tillegg var det satt av tid til gjennomgang av eventuelle spørsmål knyttet til hele særlovområdet i landbruket.

5. november: Godt for Bonden

Landbruk Nordvest i samarbeid med Bondelaget, og med støtte fra fylkeskommunen og Gjensidige, inviterte til sosial kveld på Scandic Alexandra Hotel i Molde. 12 deltakere.

Startet med matbit kl.19.30 etterfulgt av inspirasjonsforedrag og sosialt samvær.

Odd Arne Halaas var kveldens spesialinviterte gjest. Han er artigkar, musiker, kåsør, skuespiller og mye mer. Med skråblikk på bonden, og med humor og alvor i skjønn forening, fortalte han gode historier, spille trekkspill og synge.

13.-14. november: AVLYST Ledermøte i M&R Bondelag, Hotell Ivar Aasen i Ørsta

Etter to epost-runder var det et samstemt fylkesstyre som 4. november besluttet å avlyse ledermøtet begrunnet med den utviklingen i smittesituasjonen som skjedde, med smitteverntiltakene som kom uka før, med oppfordring om å begrense sosial kontakt/antall nærkontakter og at det nå var en ny nasjonal dugnad.

Slik programmet var lagt opp, er et ledermøte også ei sosial samling/mingling og med utferder/besøk, og samler 50-60 deltakere fra hele fylket. Det gjorde det vanskeligere å utvise større forsiktighet slik smitteverntiltakene var innskjerpet til. Også den lokale smittesituasjonen og anbefalinger fra kommuneoverlege i regionen, tilsa at det var riktig å avlyse ledermøtet.

Norges Bondelag kom uka før med nye retningslinjer for arrangement i fylkeslagene.

Matproduksjonen er ei samfunnskritisk viktig næring, og det vil få store konsekvenser om vi får et smitteutbrudd blant bønder, for den enkelte og for Bondelaget som organisasjon. Det nevnes også at deltakelse på ledermøter fra styret og ansatte i Norges Bondelag kan bli vurdert ut fra lokale forhold og reiserute. Slik vi hadde planlagt det i Ørsta ville forfall fra leder Lars Petter Bartnes og/eller vikarierende organisasjonssjef Inger Johanne Sveen i Norges Bondelag ført til at programmet ikke ble det samme.

Ellers var det avtalt besøk hos Volda El. Mylne og i Ivar Aasen-tunet med bl.a. framvisning av film og servering.

Noen fylkeslag holdt endags ledermøte i november, men vi mente dette ikke var noe alternativ i Møre og Romsdal med de reiseavstander vi har. Heller ikke Teams-møte, da det å møtes fysisk har langt større verdi for tillitsvalgte enn å delta på et digitalt ledermøte.

Vi slapp avbestillingsgebyr til hotellet ved at vi allerede nå bestilte neste års ledermøte på Hotel Ivar Aasen i Ørsta. Fredag 12. og lørdag 13. november 2021 er holdt av, men dato kan endres.

17. november: Drøfting av finansiering av miljøkalkulator for fjøs og landbruksbygg.

Skype. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche

17. og 20. november: Møter ang søknad om midler til Grønn Forskning og forprosjekt landbruksklynge. Hilde Kjersem Kolberg**18. november: Kick-off næringsgrupper Grønn Forskning i Midt-Norge,** Teams. Hilde Kjersem Kolberg. 70 deltakere.

Orientering fra DistriktForsk og Regionale forskningsfond. Om forskningen til NORSØK.

Matforskning og satsingen NTNU Food Forum. Grønn Forskning og Næringsgrupper 2021.

Deretter arbeidsverksted for næringsgruppene: Småfe, Storfe, Grønnsaker, Potet, frukt og bær, Korn, Teknologi, Klimasmart landbruk og Økonomi og driftsledelse

19. november: Samhandlingsmøte BGINN og grønn næring, Teams. Hilde Kjersem Kolberg

Målet til BGINN (**BlåGrønt Innovasjonssenter**) er å øke kompetansen for økt innovasjon og verdiskapingskraft basert på de blå- og grønne bioressursene i landsdelen Nordland-Trøndelag, gjennom mer samarbeid på tvers av fagområder, næringer og etater.

Mens produksjonen i blå sektor skjer hos få store aktører med sterk økonomi, er produksjonen i grønn sektor fordelt på mange små produksjonsenheter. Dette gir reindrifts- og landbruksnæringene andre rammer for sitt utviklings-, innovasjons- og forskningsarbeid. Det krever også mer for å få til god til samhandling mellom aktørene (jord, skog og utmark) og FoU/virkemiddelapparat. De grønne næringene i Trøndelag og Nordland er forskjellig, både med hensyn til naturgitte forhold og produksjon, og til hvordan næringene har organisert FoU-arbeidet. Det kan derfor være nyttig å diskutere felles utfordringer, hva en kan lære av hverandre, og hvordan BGINN kan bidra til økt samhandlinga på tvers av de ulike grønne produksjonene og bransjene, - og på tvers av fylkesgrensa.

I Midt-Norge har arbeidsmetodikken Grønn Forskning gitt gode resultater for innovasjonsarbeidet i jordbruket, og en ønsker derfor å se på muligheten for å ta inn denne arbeidsmetodikken i BGINN. Andre alternativer kan være kompetansemegling.

23.-25. november: AVLYST Tema- og skattekurs. Hotel Alexandra, Molde.

I samråd med Norges Bondelag, som står faglig ansvarlig for årlig skattekurs for samarbeidende regnskapskontor, ble samlingen avlyst.

6. november var det 49 påmeldte til skattekurs, mandag 9. november kom det 29 avmeldinger. Onsdag 12. november da vi avlyste satt vi igjen med 14 deltakere på skattekurs og 12 deltakere på temadag, og noen av disse ga uttrykk for at de fortsatt var usikker på fysisk deltakelse. Vi slapp avbestillingsgebyr til hotellet og dermed ingen hotellkostnader for Bondelaget og kursdeltakerne ved at vi allerede nå bestilte neste års tema- og skattekurs på Hotel Alexandra i Molde 22. - 24. november 2021.

De fleste av påmeldte til fysisk skattekurs deltar på digitalt skattekurs 7. og 8. desember. Også i Sogn og Fjordane ble årets tema- og skattekurs avlyst med det samme som her; mange avmeldinger p.g.a. usikkerhet og forsiktighet for fysiske møter.

Norges Bondelag/Økonomiforbundet holdt temakurset Finansregnskap digitalt onsdag 9. desember, fortrinnsvis for deltakere fra Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane.

25. november: Regionalt partnerskap landbruk

- Mjølkeproduksjon i Møre og Romsdal. - *Status og korleis møter vi framtida og krava som kjem? Innleiing v/TINE,*
- Regionalt Næringsprogram – v/fylkeskommunen
- Utfordringar i skogbruket – tilskotsordningar mm. – v/ *Allskog*
- Innspel jordbruksoppgeret – kva bør fylkeskommunen legge vekt på?
- Møteplan 2021

Kommentert i styret:

Fylkesleder orienterte om prioriteringer og retningslinjer for investeringsmidlene fra møtene 14. oktober og 25. november.

25. november: Møte i Landbruksselskapet i Møre og Romsdal. Konrad Kongshaug

3. desember: Sekretariatskonferanse 2020. Digitalt Teams. Atle Frantzen, Arild Erlie, Nina Kolltveit Sæter

3. desember: Møte om byggrådgivning i Møre og Romsdal. Bondelagskontoret, Molde. Arnar Lyche.

Etter innspill fra Bondelaget ble det sammen med Landbruk Nordvest invitert til møte om behovet for byggrådgivning i Møre og Romsdal i åra framover.

Følgende er spilt inn: *Rundt 63 prosent av driftsbygningene i norsk melkeproduksjon er fortsatt båsffjøs og om lag 45 prosent av melkekyrne står på bås. Det er krav om at alle norske melkekyr skal i lausdrift innen 2034. Trendundersøkelsen fra landbruket i Møre og Romsdal i 2016 viste at 35 prosent av bøndene har passert 60 år. Siden 2010 har en av tre melkeprodusenter i Møre og Romsdal sluttet. Skal vi nå målene som er satt for landbruket i Møre og Romsdal må denne trenden snus.*

Møtet var et drøftingsmøte for å se på muligheter, styrker, trusler og svakheter.

Følgende var invitert til møtet: Fylkesmannen, Fylkeskommunen, TINE, Nortura, Bonde- og småbrukarlaget, Bondelaget, Landbruk Nordvest.

5. desember: Årsmøte i Jordvern Møre og Romsdal. Felleskjøpets møterom, Molde. Atle Frantzen.

Verdens jorddag. Foredrag v/Arnar Lyche: «Jordvern i klimaperspektiv».

Nytt styre: Kolbjørn Gaustad, Hustadvika, Øystein Solli, Molde, Atle Frantzen, Molde (Bondelaget), Helge Øverås, Vestnes, Leif Inge Grebstad, Sykkylven.

7. desember: Grøntsamling Norges Bondelag. Digitalt på Teams. Audun Skjervøy
Deltakere er medlemmer i grøntutvalget i NB og grøntkontakter i fylkeslagene.

Tema:

- Sesongen 2020 og situasjonen nå for grøntnæringa v/ Morten N. Andersen GPS
- Arbeidet i Norges Bondelag med fokus på Grønt framover v/ gen.sekr Sigrid Hjørnegård
- Covid 19 Hva er situasjonen: Hva er gjort. Arbeidskraft. Kurs. Utfordringer neste sesong
- Forum for norsk grønt: Etablering. Prosjekter. Arbeid framover
- Plantevern - innledning ved Ekspedisjonssjef Bente Odlo i Landbruks- og matdep

8. desember: Møte mellom styret i Norges Bondelag og fylkeslederne. Digitalt.

Konrad Kongshaug. Arild Erlien

De fysiske møteplassene er viktige arenaer for meningsbrytning og politikkutforming i Norges Bondelag, og både den formelle og uformelle kontakten når vi møtes styrker organisasjonen og samhandlingen mellom organisasjonsleddene. Året 2020 har ikke blitt et normalt møteår, og NB ser at det er behov for å treffes en ekstra en gang etter at årsmøtene i lokallaga og ledermøtene er gjennomført.

Derfor ble det invitert til møte for styret og fylkesledere i Norges Bondelag. Temaer på møtet:

- Prosess jordbruksforhandlinger
- Fra næringspolitisk program til valg 2021, hvordan jobb videre i fylkeslagene og sentralt
- Organisasjonen vår i lys av koronaen – hvordan kan vi fortsatt jobbe for bondenytte

Mesteparten av tiden ble disponert til diskusjon i plenum.

9. desember: Fagteam reindrift i Norges Bondelag. Teams. Atle Frantzen

5/2020 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
2021: 12. januar	Møte Arbeidsutvalget i NB og fylkesstyret	Teams	
Januar	Fylkesstyremøte?		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møter i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker til årsmøtet		
2. februar (tirsd)	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		

1. mars	Kontingentforfall		
2. mars (tirsd)	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
5. mars	Næringskonferanse	Alexandra Molde	Landbruksinteresserte
5.-6. mars	Årsmøte M&R Bondelag	Alexandra Molde	Lokallaga, fylkeslaget

15. desember: Årssamling/årsmøte i Midtnorsk Landbruksråd. Konrad Kongshaug. Hilde Kjersem Kolberg (flytta frå 24. november).

16. desember: Fagteam Hjort i Norges Bondelag. Teams. Atle Frantzen
Fagteamet består av ansatte på fylkeskontorene fra Agder til Trøndelag, samt fra næringspolitisk avdeling.

1) Arbeidsform i fagteamet, 2) Aktuelle oppgaver som vi skal jobbe med, 3) Prosjektsøknader – er det aktuelt å søke midler hos fylkeskommunen, statsforvalter, Miljødirektorat.

12. januar: Digitalt møte mellom Arbeidsutvalget i Norges Bondelag og fylkesstyrer

Året 2020 har ikke blitt et normalt møteår, og de faste møtene i Bondelaget har ikke kunnet arrangeres på vanlig vis. Det er viktig at organisasjonen har gode møteplasser for den landbrukspolitiske debatten, og for å diskutere temaer knyttet til både organisasjonen og næringa. I den forbindelse inviteres det til en ny møteplass, med fire digitale møter mellom AU i Norges Bondelag og fylkesstyrene i løpet av uke 2 i 2021.

Innhold i møtene: Ønskelig å få til en god dialog med fylkeslagene om temaer som er viktige for de enkelte fylker.

- Del 1: Innledning til møtet v/NB. Aktuelle saker.

- Del 2 (hoveddel): Fylkenes «åpen post». Her ønskes at fylkesstyrene arbeider sammen med å forberede tre-fire saker som en ønsker å diskutere med AU.

Fylkeslagene er samlet på tvers av landet. Møre og Romsdal deltar sammen med fylkesstyrene fra Østfold og Akershus **tirsdag 12. januar kl 13.00-16.00.**

Fra Norges Bondelag deltar leder Lars Petter Bartnes, nestleder Bodhild Fjelltveit og styremedlem Erling Aas-Eng.

5.-6. februar 2021: Samling for unge bønder

Med alle mulege forbehold om utviklinga av coronasituasjonen og verknader av dette er et foreløpige forslag for Samling for unge bønder i 2021 lagt til Herøy/Ulstein/Hareid fredag 5. og lørdag 6. februar 2021. Overnatting: Christineborg Gjestehus, Runde, Herøy.

Dette vil føye seg inn i mønsteret etter at vi var på Ytre Nordmøre i fjor og i Ytre Romsdal i år.

6. februar (lørdag): Norges Bondelag er 125 år

Norges Bondelag planlegger aktiviteter, og oppfordrer lokallagene og fylkeslag til å gjøre noe. Går ut nyhetsbrev til lokallagstillitsvalgte om aktiviteter i forbindelse med jubileumsdagen.

5. mars 2021: Landbrukskonferanse, Hotell Alexandra i Molde

Forfatter Edvard Hoem har bekreftet at han stiller. Ellers er lite av programmet fastsatt.

Bankettsalen på Hotell Alexandra tar 120 personer dersom 1-metersregelen skal overholdes og det åpnes opp igjen m.h.t. smitteverntiltak. Det er undersøkt om vi kunne flytte konferansen til Bjørnsonsalen på Seilet Hotell i Molde, som tar flere deltakere enn på Alexandra, men Bjørnsonsalen er opptatt fredag 5. mars.

12.-13. november 2021: Ledermøte M&R Bondelag, Hotell Ivar Aasen, Ørsta.

22. - 24. november 2021: Tema- og skattekurs for samarbeidende regnskapskontor. Hotel Alexandra i Molde.

Agroteknikk 2021 går av stabelen **25. – 28 november** på Norges Varemesse i Lillestrøm.

6/2020 Andre saker**6.1. Saker fra Bygdekvinnelaget**

Liv Borghild Hildre orienterte

Årsmøtet i NBK endret vedtektene, nå heter det distriktslag og ikke fylkeslag.

På verdens matvaredag 16. oktober hadde organisasjonen søkelys på lam, bruke hele dyret og på verdien av å nytte egne ressurser. Mange lokallag hadde aktiviteter i samarbeid med skolene. Fylkesstyret hatt ringerunde med sine fadderlag om aktiviteter i disse koronatider.

Laget nytt medlemsregister i NBK. Det fleste lokallagene har gjennomført fysiske årsmøter
Prosjekt julekalender i år også. 2000 kalendere utsolgt, betyr mye økonomisk.

6.2. Saker fra Bygdeungdomslaget

Tor Olav Hanset orienterte. Organisasjonen opptatt av å skape aktiviteter på bygda

Har mange kurs i organisasjonsopplæring i samarbeid med BU i Trøndelag

Landsfestivalen avlyst i år

Fylkeslaget arrangerte et lite sommerspell på Batnfjordsøra i sommer med mange tevlinger

6.3. Varamedlem til styringsgruppe for kompetansenettverk lokalmat i Midt-Norge

Fra 2020 ble oppdragsgiveransvaret for de fem kompetansenettverkene for lokalmat

overført fra Innovasjon Norge til fylkeskommunene. Trøndelag fylkeskommune er

ansvarlig fylkeskommune for Kompetansenettverk i Midt-Norge, som geografisk omfatter fylkene Møre og Romsdal og Trøndelag. Styringsgruppa hadde sitt første møte 29. september på Skjetlein videregående skole.

Deltakere i kompetansenettverket er Trøndelag Bondelag, Møre og Romsdal Bondelag, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Nord- og Sør-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag, Hanen Møre og Romsdal, Hanen Trøndelag, Innovasjon Norge Trøndelag, Innovasjon Norge Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Trøndelag, Møre og Romsdal Fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune.

For å unngå at styringsgruppa blir for stor, er det besluttet vekselvis oppnevning av medlemmer og varamedlemmer mellom fylkene Trøndelag og Møre og Romsdal. Dette gjelder næringsorganisasjonene og Innovasjon Norge. Fylkeskommunene og Fylkesmannen er representert fra begge fylker.

Trøndelag Bondelag har fast representant i nettverket, med Møre og Romsdal Bondelag som varamedlem. Styremedlem Hilde Kjersem Kolberg er M&R Bondelags varamedlem.

6.4. Orienteringssak til styret – Uttaler og saker fra Jordvern Møre og Romsdal 2020

Dato	Sak	Kommune/ Kommentar
3.1. Jan	Merknader til detaljreguleringsplan byggefelt B9, Ose Ny felles heimeside inkl foreningssider	Ørsta www.jordvern.no
10.1.	Brev ang utviding av gravplass	Ulstein
5.2.	Stand Landbrukskonferansen (Øverbø/Grebstad)	Ørsta
12.3.	Merknader detaljreguleringsplan hyttefelt Bjørkedalen	Volda
25.3.	Uttale planprogram kommunedelplan «sentrumsplanen», Batnfjordsøra	Gjemnes
25.3.	Uttale planprogram kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi	Gjemnes
14.4.	Merknader til framlegg til områdereguleringsplan for delar av Vartdal sentrum	Ørsta
19.5.	Innspel og merknader til oppstartmelding Osvegen – Kleive brygge	Molde
2.6.	Merknader til framlegg til planprogram for samfunnsdelen av kommuneplan	Ålesund
23.7.	Uttale til framlegg til detaljreguleringsplan for Jendemshagen II	Hustadvika
8.8.	Innspel til framlegg til samfunnsdelen av kommuneplan	Hustadvika
12.10.	Brev ang oppfølging av motsegner til framlegg i arealdelen av kommuneplan om byggefelt B11, Rotset	Volda

22.10.	Merknader til kommunedelplan Todalsfjordprosjektet	Sunnal/Surnadal
23.10.	Lesarinnlegg i avisene «Nobelprisen viktig for jordvernet» v/Kolbjørn Gaustad	
5.11.	Webinar Særlovene i landbruket/ny forskrift nydyrking (Gaustad/Frantzen)	FMMR
9.11.	Innspel til høring om framlegg til samfunnsdelen av kommuneplan	Ålesund
17.11.	Digitalt årsmøte Jordvern Norge (Sæter/Gaustad). 2 av 5 styremedl i Jordvern Norge bur i MR: Anne-Kristin Løes, Susanne Greff.	
5.12.	Verdens jorddag/Årsmøte Jordvern Møre og Romsdal. Foredrag v/Arnar Lyche: «Jordvern i klimaperspektiv». Nytt styre: Kolbjørn Gaustad, Øystein Solli, Atle Frantzen, Helge Øverås, Leif Inge Grebstad.	Molde
31.12.	Ca 85 medlemmer i Jordvern Møre og Romsdal.	

6.5. ROVVILTSAKER

A) Logg saker Rovvilt – beitedyr

Vedlegg: Oppdatert logg 1. oktober – 7. desember

B) Partia må ta politiske grep i jerveforvaltninga

Hjemmeside 30. oktober 2020

Møre og Romsdal Bondelag meiner jerveforvaltninga er ute av kontroll og ber dei politiske parti ta politiske grep. -Det må sørgast for at jervebestanden blir i samsvar med Stortinget sitt fastsette bestandsmål.

Fylkesleiar Konrad Kongshaug og rådgjevar Atle Frantzen sendte 29. oktober brev til politikarar i alle politiske parti i Møre og Romsdal med oppmoding om å ta politiske grep. Også Sau – og geit og Småbrukarlaget i fylket slutta seg til oppmodinga.

Brevet til politikarane er lagt ut på heimesida og sendt fylkesstyret på e-post.

C) Tiltak for betre forvaltning jerv - beitedyr

Vedlegg: Brev til stortingsrepr Steinar Reiten

Fylkesleiar Konrad Kongshaug og rådgjevar Atle Frantzen sendte 11.november brev til stortingsrepresentant og medlem i næringskomiteen, Steinar Reiten (KrF), med forslag til tiltak som bør iverksetjast i inneverande lisensfellingsperiode. Tillitsvalde i Bondelaget hadde vore i kontakt med Reiten om saka i forkant av brevet, som inneheldt ein del statistikk og opplysningar som viser situasjonen:

1. Jerv er hovudårsaka til stort tap av beitedyr til rovdyr i Møre og Romsdal
2. Jerv har størst avvik mellom fastsett lisenskvote og felling under jakta
3. Forholdet mellom tildelt fellingskvote, felling under lisensjakt og anna uttak (hiuttak) i Møre og Romsdal
4. Antal jerveynglingar

6.6. Pressemelding 16. oktober: Bøndene er ikke kjedenes argument for økte matpriser

Fylkesleder Konrad Kongshaug i Møre og Romsdal Bondelag reagerer på at det urettmessig skyldes på bøndene at matvareprisene øker.

- Vi er ikke kjedenes argument for å øke matprisene. Prisøkningen på jordbruksprodukter i årets forenklede jordbruksforhandlinger var små, beregnet til en femtilapp per forbruker fordelt utover året. Resten av økningen må kjedene og Coop komme med en bedre forklaring på, sier Konrad Kongshaug. På NRK Dagsrevyen torsdag var det fokus på at prisveksten i dagligvare er dobbelt så høy som den generelle prisveksten så langt i år. Bjørn Takle Friis i Coop skyldte på valutaendringer, økte priser fra leverandør, og et velfortjent og godt jordbruksoppgjør.

Fylkesleder i Møre og Romsdal Bondelag, Konrad Kongshaug, reagerer på at Coop her urettmessig skylder på bøndene, at jordbruksoppgjøret brukes som grunn for å skru opp matprisene i butikk.

Tåkelegging

Denne tåkeleggingen er en av grunnene til at Bondelaget er så opptatt av kjedemakt. - Vi ønsker at forbrukerne skal få se hvordan prisen på matvarer settes, sier han.

Konrad Kongshaug påpeker at koronakrisen har medført økte kostnader til produksjonen av flere produkter, blant annet kostnader til fôr. Det kan være en del av grunnen til prisøkningen. Vi er opptatt av at kostnadene ved å produsere maten skal reflekteres i prisen.

- Det forklarer ikke hele prisøkningen. Norske jordbruksvarer har steget mindre i pris enn andre norske varer (utenom energi), importerte jordbruksvarer og importerte varer utenom jordbruksvarer de siste tolv måneder. Vi bidrar altså minst til prisveksten, sier Konrad Kongshaug i Møre og Romsdal Bondelag.

6.7.: Pressemelding 24. september 2020:

Kjølmoen vil ha sterk allianse mellom fagbevegelsen og bøndene

- Møre og Romsdal Arbeiderparti ønsker et tett og godt samarbeid med landbruket, sier fylkesleder Per Vidar Kjølmoen. Vi ser den store og viktige innsatsen som bøndene gjør og har sterk tro på en sterk allianse mellom fagbevegelsen og bøndene.

Det sa fylkesleder i Arbeiderpartiet og mulig stortingskandidat Per Vidar Kjølmoen, Rauma, da han besøkte Bondelagets fylkesleder Konrad Kongshaug i fjøset på Averøya, der redusert kjøttspising som klimatiltak var et hovedtema.

I regjeringens utredninger om mulige klimatiltak, omtales *overgang fra rødt kjøtt til plantebasert kost og fisk* som et tiltak med stor klimaeffekt samtidig som det er «billig» å gjennomføre. Blir dette en del av Norges offisielle klimapolitikk, vil det berøre distriktslandbruket sterkt. På nesten all dyrka jord i Møre og Romsdal dyrkes det gras som fôr til geiter, sauer og storfe. Hva tenker Arbeiderpartiet og Kjølmoen om dette, ville bondelagsleder Kongshaug vite? Han driver stort med ammekyr og er avhengig av at det norske markedet etterspør storfekjøtt.

- Både som matprodusenter, landskapspleiere og næringsutviklere er bøndene svært viktige samfunnsbyggere, understreker Kjølmoen. Samtidig vet vi at landbruket i Møre og Romsdal bygges ned ved at antall bønder reduseres og jordbruksareal går ut av drift. Det er en utvikling vi ønsker å snu. At kua som spiser gras har fått stempel som klimaversting er uforståelig. I årtusener har folk vært avhengige av drøvtyggerne for å livberge seg i dette landet. Og skal vi produsere maten på egne ressurser, er det slik ennå. Alternativet er import. Selv om det er potensial for å dyrke mer plantebasert kost, er klimaet og naturen vår slik at grasbasert husdyrhold alltid vil utgjøre ryggraden i landbruket vårt, sier Kjølmoen.

- Det er god og tydelig tale fra Arbeiderpartiet, konkluderer Konrad Kongshaug. I landbrukspolitikken snakkes det om at matproduksjonen på norske ressurser skal økes, selvforsyningen styrkes og inntektsgapet mellom bøndene og andre næringer skal tettes, men utviklingen går motsatt, forteller bondelagslederen. I stedet for å prioritere grasbaserte produksjoner i distriktene, som vi har best naturgitte forhold for å drive med, er det sterke krefter i samfunnet som vil slikt landbruk til livs. Med tanke på framtidig sikkerhet for egen matforsyning, er dette kortsiktig tenkt, sier leder i Møre og Romsdal Bondelag, Konrad Kongshaug, og legger til at vi må rigge oss slik at vi kan produsere mat til egen befolkning.

6.8. Uttale om veterinærvakta

Hjemmeside 18. november 2020: Veterinærdekningen må løftes opp på nasjonalt nivå

Landbruksnæringa og veterinærene i kommunene Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes, Molde og Aukra godtar ikke Landbruksdirektoratets forslag til prøveordning for veterinærvakta. - Tilgangen på veterinærer til å dekke behovet i distriktene er så viktig for husdyrbruket, at spørsmålet må løftes opp på nasjonalt nivå, heter det i en uttale.

Møre og Romsdal Bondelag ble bedt av Landbruksdirektoratet om å organisere prosess hvor landbruksnæringa og veterinærene arbeider fram et samlet innspill til langsiktig og tilfredsstillende løsning for veterinærvakta i kommunene Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes, Molde og Aukra. Prosessen er gjennomført med flere møter i sommer og i høst med bred deltakelse fra lederne i lokale faglag og veterinærer i de nevnte kommunene.

Landbruksdirektoratet kom med forslag til prøveordning for veterinærvakta i kommunene Averøy, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Aukra og Kristiansund. De foreslo at en kan se de fire vakt-distriktene i sammenheng og «se bort fra de indre grensene» med restriksjonene det gir. Det blir 4 veterinærer på vakt samtidig som kan samarbeide om å betjene hele området og beholder vakttilskudd for 4 vakt-distrikt. Forsøksordningen gjelder for kalenderåret 2021 og det er et vilkår at den skal evalueres ca. midtveis i året. Resultatet av evalueringen legges til grunn for vurdering av vakt-distriktstruktur fra 2022.

- Landbruksnæringa og veterinærene i området godtar ikke Landbruksdirektoratets forslag til prøveordning for veterinærvakta. Tiltaket vil ikke forbedre situasjonen. Tvert imot vil det føre til mange praktiske utfordringer. Vi ser heller at distriktene beholdes som i dag. Samtidig må direktoratet ta signalene fra veterinærene på alvor og arbeide for å gjøre deltakelse i vakta mer attraktiv, påpekes det i høringsuttalen som landbruksnæringa og veterinærene i de nevnte kommunene har sendt Landbruksdirektoratet.

Hovedkonklusjonen i uttalen er at tilgangen på veterinærer til å dekke behovet i distriktene er så viktig for husdyrbruket, at spørsmålet må løftes opp på nasjonalt nivå.

Bakgrunn for saka var at i brev til Landbruksdirektoratet fra veterinærer i gamle Fræna kommune i november 2019 ba veterinærene om at det gjøres en ny vurdering av den kommunale veterinærvakta i distriktet. De viste til brev fra Landbruksdirektoratet om kommunale vakt-distrikter fra oktober 2019 der det ble slått fast at eksisterende vaktområder skal beholdes uendret i alle fylker med unntak av Nordland og Hordaland.

Tidligere Fræna kommune og Averøy kommune utgjør et vaktområde, mens tidligere Eide kommune, Gjemnes kommune og Kristiansund kommune utgjør et annet vaktområde. Veterinærene *stilte seg uforstående til at Landbruksdirektoratet ikke synes å ha lagt vekt på kommunesammenslåing og vesentlige endringer i infrastruktur i distriktet* da veterinære vakt-distrikter ble evaluert. De ba derfor Landbruksdirektoratet, i samråd med Fylkesmannen i Møre og Romsdal, gjøre en ny vurdering av den kommunale veterinærvakta i distriktet. I ettertid har vaktområdet som utgjør Molde kommune - før kommunesammenslåingen, tidligere Midsund kommune og Aukra kommune fått problemer med å dekke behovet for veterinærvakt. Den siste tiden er det kun en veterinær som har kjørt vakt og han er egentlig pensjonist. Derfor er dette vaktområdet, samt vaktområdet i tidligere Nesset kommune inkludert i saken.

I møte mellom faglagene, veterinærforeningen, Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet 25. august, om veterinærvakta i kommunene, Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes, Molde og Aukra, ble følgende bestemt: Møre og Romsdal Bondelag tar ansvaret for å organisere videre prosess hvor landbruksnæringa og veterinærene arbeider fram et samlet innspill til langsiktig løsning for tilfredsstillende veterinærdekning i området. Felles uttale ble sendt Landbruksdirektoratet 1. november.

Hele høringsuttalen er lagt ut på M&R Bondelags hjemmeside og sendt styret på e-post

Saksbehandler i Norges Bondelag sendte følgende svar til uttalen fra Møre og Romsdal:

Jeg får et stadig økende antall henvendelser om utfordringer med veterinærdekning flere steder i Landet. Utfordringene gjelder først og fremst på vakta, men også på dagtid i noen områder. Utfordringene i Møre og Romsdal skiller seg ikke ut som et unikt tilfelle – og det er foruroligende. Vi støtter absolutt synet på at tilstrekkelig veterinærdekning også må adresseres fra nasjonalt nivå i vår organisasjon. Norges Bondelag har tett dialog med både Veterinærforening og KS om problemstillingen. Samhandlingen med KS er relativt fersk (dialog opprettet høst 2020) og vi har tro på at ved å gi kommunenes organisasjon økt innsikt i og kompetanse om problemstillingen vil de bedre kunne bidra til løsninger.

Veterinærdekning påvirkes av både næringsgrunnlag (produksjonsdyr og kjæledyr), strukturendringer i landbruket, endrede krav til arbeidstid hos den nye generasjonen av veterinærer, stimuleringstilskudd, kommunenes virkemidler, Genos avtaler og eierinseminering, regionalisering, fergetilbud, skyssbåttilbud, skyssrefusjonsordning, vikarmuligheter, veterinærutdanninga osv.

Vi jobber derfor bredt med dette og i flere spor. Vi ser ingen enkel og varig løsning på nåværende tidspunkt. Det er viktig med godt samarbeid med dere i fylkene som opplever utfordringene på kroppen. Eksempelvis er behov for endring i lokal arrondering en problemstilling som fylkeslagene har bedre innsikt. For noen år tilbake (tror det var 2016) hadde vi en intern høring på behov for ny arrondering, og da var det ikke behov. Det ser ut til å ha endret seg på ganske kort tid.

6.9: Landbruksutdanningen på Gjermundnes -Veien frem mot 2024

I forkant av budsjettbehandlingen i fylkesutvalget 24. november sendte fylkesleder Konrad Kongshaug 23. november e-post til alle politikerne i fylkesutvalget, der han påpekte at fylkesutvalget nå har muligheten til å prioritere og få nytt fjøs på Gjermundnes på plass før behandlingen i Fylkestinget i desember.

Etter positiv behandling i fylkesutvalget, der flertallet gikk inn for å sette av midler til nytt fjøs, ble henvendelsen til politikerne skrevet om og sendt ut til media:

Leserinlegg 30. november 2020

Gjermundnes trenger nytt fjøs nå

Som næringsaktør og talsperson i landbruket som er en av landets største landbaserte næringer, ser jeg med stor uro på utviklingen som foregår i mitt hjemfylke. Antall aktive bruk synker for hvert år, og verdiskapingen flyttes til mer sentrale strøk. Dette er en utvikling som vi ikke kan være bekjent med.

De siste årene har antall gårdsbruk gått ned fra ca 4.500 bruk i år 2000 til 2.300 bruk i år 2020. Noe av denne nedgangen skyldes selvfølgelig effektivisering og lønnsomhet, men jeg mener vi nærmer oss en smertegrense for hvor få hender som skal ta ansvaret for denne verdiskapningen i vårt fylke. Vi må huske at i fremtiden kan landbruket og dyrkajorden spille en enda viktigere rolle inn i omstillingen til "det grønne skiftet" også for andre næringer i fylket.

Som i alle andre næringer stilles det større krav til utdanning og kompetanse innen ny teknologi til aktørene nå enn det gjorde bare for ti år tilbake, og det er her vi som fylke begynner å havne i bakleksa. Bare de tre siste årene har det fra min hjemkommune Averøy, reist seks elever til Trøndelag for å ta videregående utdanning innen landbruksfaget. Dette begrunner de med at de vil ha opplæring i den teknologien som er tilgjengelig, og som vi mangler ved vår landbruksskole på Gjermundnes. Som fylke taper vi på dette, da den siste rapporten fra distriktnæringsutvalget til regjeringen konkluderte med at ca 70 prosent av de som reiser ut av sitt fylke for å studere blir værende der. Et godt eksempel på det motsatte her, er NTNU campus i Ålesund som tiltrekker seg elever fra andre regioner som næringslivet henter kvalifiserte folk fra og som blir værende i fylket.

Skal vi tenke fremover, så må vi få til en ny fjøsløsning på Gjermundnes. Fjøset som står der i dag er ikke moderne nok for dagens ungdom, og vil uansett om noen år kun kunne drive på dispensasjon fra kommende regelverk. Løsdriftskravet ble utsatt til 2034, men holdforskriften for storfe gjelder fortsatt fra 2024. De som har satt seg inn i denne ser at dette vil medføre ombygginger allerede innen da, for å imøtekomme regelverket.

Jeg så at i fylkeskommunedirektørens økonomiplan for 2021-2024 ikke lå inne midler til nytt storfe fjøs på Gjermundnes. Derfor er det svært gledelig at flertallet av politikerne i fylkesutvalget foreslår å ta det inn i planen for 2021, da vi kun har tre år for å få dette i orden innen fristen. Da venter vi på at også fylkestinget 7.-9. desember støtter fylkesutvalget og vedtar bygging av nytt fjøs på Gjermundnes.

Konrad Kongshaug, leder i Møre og Romsdal Bondelag

Kommentert i styret:

Fylkesleder orienterte om politiske kontakter i forkant av behandlingen i fylkestinget 7.-9. desember, og kalte vedtaket en gledesak for Gjermundnes.

Omtale i Romsdals Budstikke: Det gamle fjøset fra 1972 får avløsning. Et samlet fylkesting gikk inn for å investere i nytt fjøs og melkerobot på Gjermundnes videregående skole. Vedtaket om å investere vel 20 millioner kroner over to år blir møtt med jubel. Ambisjonen er at Gjermundnes skal være et utstillingsvindu for utdanning i landbruksfag. Byggearbeidet kan starte allerede i 2021. Dette gir grunnlag for ny optimisme ved skolene som har rundt 120 elever.

6.10: Prosjekt Senter for bærekraftig utvikling innen arealforvaltning og naturmangfold

Organisasjonssjef Arnar Lyche sendte 1. desember bekreftelse til NORSØK på samarbeid i prosjektet «Senter for bærekraftig utvikling innen arealforvaltning og naturmangfold»: Møre og Romsdal bondelag er gjort kjent med planene om å etablere et kunnskaps- og formidlingssenter om arealforvaltning og naturmangfold i regi av Tingvoll Økopark og fagmiljøet på Tingvoll gard.

Møre og Romsdal bondelag støtter prosjektet. Kunnskapsdeling om arealforvaltning og naturmangfold er sentralt for bærekraftig samfunnsutvikling. For landbruket i Møre og Romsdal er det svært viktig med større kunnskap og vektlegging av de ressursene næringa vår er avhengig av. Vi deltar gjerne med innspill i prosjektet.

6.11: Fylkeskontoret

Nina Kolltveit Sæter ny organisasjonssjef i Bondelaget

Pressemelding 22. oktober 2020

Nina Kolltveit Sæter fra Surnadal er ansatt som ny organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag. Den nye organisasjonssjefen er 50 år og utdannet sivilagronom i husdyrfag fra NMBU. Hun har tidligere jobbet som forskningstekniker ved Fagsenteret for kjøtt og Helsetjenesten for svin 1997 – 1998 og rådgiver/medlemsansvarlig i Tine Midt-Norge 1998 – 2008. De siste 13 årene har hun vært heltidsbonde på et melkebruk i Surnadal.

Nina Kolltveit Sæter har i tillegg innehatt flere sentrale styreverv i norsk landbruk. Blant annet som styremedlem i Tine SA i perioden 2010 – 2015. I perioden 2013 - 2015 var hun nestleder i Tine, og i samme periode Tine sin representant i styret i Norges Bondelag. Hun ble i 2019 gjeninnvalgt som styremedlem i TINE SA, hvor hun fortsatt er styremedlem.

Hun tiltrer stillinga i januar og overtar etter Arnar Lyche, som har vært organisasjonssjef i Bondelaget siden 2011. Ved årsskiftet går han for fullt inn i det nyetablerte ullselskapet Tingvoll Ull AS, som han har vært med på å organisere og finansiere opp.

Organisasjonssjef Arnar Lyche arbeider i 50 prosent stilling fra 1. desember og fram til midten av januar 2021.

Rådgiver Rose Bergslid har sagt opp sin 50-prosent stilling og hadde siste arbeidsdag 30. november 2020.

6.12. Fagteam Hjort i Norges Bondelag

Styret i Norges Bondelag opprettet 9. november et fagteam for temaet hjort som består av ansatte på fylkeskontorene fra Agder til Trøndelag, samt fra næringspolitisk avdeling. **Rådgiver Atle Frantzen** er fra Møre og Romsdal Bondelag i fagteamet. Møter i fagteamet avholdes digitalt.

Formålet er å utnytte erfaringene og kunnskapen som finnes i ulike deler av organisasjonen på best mulig måte slik at Norges Bondelag kan jobbe mer samordnet og målrettet for en bærekraftig forvaltning av hjort.

Fagteamet har som formål å redusere konflikten mellom hjort og landbruk. Dette skal først og fremst skje gjennom en målrettet reduksjon av hjortebestanden i de kommuner hvor bestanden er for stor. Fagteamet skal se på tiltak som fremmer felles virkelighetsforståelse og kunnskap om de reelle beiteskadene som hjorten forårsaker hos grunneierne, jegere og viltmyndigheter. Fagteamet skal også vektlegge økt verdiskaping knyttet til hjortejakt som reiselivsprodukt og økt omsetning av viltkjøtt.

6.13. DRØFTINGSSAKER:

A) Landbruksplast

Hjemmeside 24. november 2020

- Vi bønder må bli enda flinkere til å rydde opp plast

I Bondalen i Ørsta har Hjørundfjord Bondelag de siste årene arrangert plastinnsamlingsdugnad, og nå oppfordrer Knut Hustad andre lokale Bondelag til å gjøre det samme.

Leder i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad, sier til lokalavisa Møre-Nytt at bønder må bli enda flinkere til å rydde opp plast.

- Det er heldigvis slutt på tiden da plast fra hele rundballer kunne finnes fykende rundt i skog og mark, men det er fortsatt et problem med rester av rundballeplast, forteller han. Slike plastbiter er svært skjemmende, og de har svært lang nedbrytningstid i naturen, så de har ingen ting der å gjøre.

Plast fra rundballer opptar tydeligvis mange utenfor landbruket. Etter oppslaget i Møre-Nytt har lokallagslederen fått henvendelser fra folk som sier det er mye plast i elver og bekker, og på lagerplasser for rundballer.

Møre og Romsdal Bondelag har sendt oppfordringen fra Knut Hustad videre til alle tillitsvalgte i lokale Bondelag, og bedt om å sette saka på dagsorden i eget lokallag.

Rundballenett og levering på miljøstasjon

J O Moen Miljø AS i Rauma har gitt følgende svar til medlem: *Vi har ikke med rundballenett i vår avtale med Grønt Punkt lenger, slik vi tidligere hadde. Når vi hadde den avtalen var vi pliktig å ta imot nett gratis her på miljøstasjonen. Den avtalen har vi ikke med GPN lenger. De klarte ikke å ordne med avsetning på fraksjonen, og vi må håndtere det som restavfall. Alle skal i utgangspunktet stoppe på vekten og orientere om hva de har med, men vi ser at en del av dere som kommer med landbruksplast selv ofte kjører rett bort.*

E-post med innspill fra medlem i Rauma 1. desember: At rundballenett er ute av Grønt Punkt er uheldig. Er det noe som Bondelaget kan gjøre noe med på sikt? At det ikke finnes anvendelse for den fraksjonen er dumt, men om den går i restavfall "her eller der" gjør vel ingen forskjell for klima. Dette dreier seg vel mest om fordeling av kostnader i den videre handteringen. Når rundballenettene er ute av avtalen, så vil mer nett bli liggende rundt om på gårdene eller bli brent, er jeg redd.

Kommentert i styret:

Anna Håland Berget orienterte om erfaringer med levering og kontakter/spørsmål hun har hatt til ulike organer. Det ble bl.a. tatt opp hvorfor ikke levere gratis når bonden betale miljøavgift? Styret ønsker at Anna går ut i media med sin historie om hvor vanskelig det er å få levert gratis.

B) Stortingsvalget 2021 og kontakt med kandidater og politiske partier

Vedlegg: Notat pr 1. desember fra Norges Bondelag om arbeid med partiprogrammene 2021 - sentralt og i fylkene

Stortingsvalget holdes 13. september 2021.

Mørebenken 2017-2021 består av Høyre 3, Ap 2, Frp 2, Sp 1, KrF 1.

1. Helge Orten, Høyre, Midsund	- Stiller til gjenvalg
2. Sylvi Listhaug, Frp, Ørskog,	- Stiller til gjenvalg
3. Else-May Botten, Ap, Molde	- Nei til gjenvalg
4. Jenny Klinge, Sp, Surnadal	- Stiller til gjenvalg
5. Marianne Synnes, Høyre, Ålesund	- Nei til gjenvalg
6. Jon Georg Dale, Frp, Volda	- Nei til gjenvalg
7. Fredric Holen Bjørdal, Ap, Ørsta	- Nei til gjenvalg
8. Vetle Wang Soleim, Høyre, Smøla	- Stiller til gjenvalg
9. Utjevningsmandat: Steinar Reiten, KrF, Averøy	- Nei til gjenvalg

Mørebenken blir redusert fra 9 til 8 representanter i neste periode.

Nominasjoner kandidater ved stortingsvalget 2021 (Uthevet = sittende repr)

Høyre	1) Helge Orten , Midsund, 2) Vetle Wang Soleim , Smøla
Arbeiderpartiet	1) Per Vidar Kjølmoen, Rauma, 2) Åse Kristin Ask Bakke, Ålesund
Fremskrittspartiet	1) Sylvi Listhaug , Ørskog, 2) Frank Sve, Stranda
Senterpartiet	1) Jenny Klinge , Surnadal, 2) Geir Inge Lien, Vestnes
Kristelig Folkeparti	1) Harry Valderhaug, Giske, 2) Randi Walderhaug Frisvoll, Ålesund
Venstre	1) Lena Landsverk Sande, Vanylven, 2) Ragnhild Helseth, Kristiansund
Sosialistisk Venstreparti	1) Birgit Oline Kjerstad, Ålesund, 2) Kim Thoresen Vestre, Molde

Kommentert i styret:

Fylkeslaget har god dialog med flere av de fremste listekandidatene.

I valgkampen er det viktig å lage møteplasser for politikerne, da stiller de opp på våre aktiviteter.

SAK 25/2020: Gjennomgang og oppsummering av årsmøterunden i lokallaga

Vedtak: Gjennomføring av årets årsmøterunde har vært vellykket med fordeling av styremedlemmer på møtene. Det er nyttig og lærerikt for styremedlemmer å besøke nye lokallag hvert år. Det bør være praksis at det skal være besøk på alle årsmøter fra styret eller kontoret. Styret merker seg synspunktene som kom fram, og tar disse med seg til planlegginga av årsmøterunden neste år.

Saksutredning:

Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes innen 31. oktober. I september ble fylkesstyremedlemmene og ansatte ved kontoret fordelt for deltakelse i lokallagsårsmøtene. Denne lista ble sendt lokallagene i lokallagsbrev i september sammen med meldingsskjema om val, rapport lokallagsarbeid og aktivitetsmidler, forslag på innkalling og sakliste til årsmøte, adresseetiketter og medlemslister.

Lokallagene tok direkte kontakt med oppsatt styremedlem/ansatt og avtalte tid for årsmøtet. Pr 10. desember har fylkeslaget oversikt over årsmøter holdt i 31 lokallag. (Mangler dato for årsmøte i 6 lokallag)
Noen lag har p.g.a. koronasituasjonen varslet at årsmøte blir holdt i desember (alternativt i januar)

Det er avholdt fysiske årsmøter i alle lokallag.

Ingen lokallag er sammenslått i årets årsmøterunde. Møre og Romsdal Bondelag har pr 2. desember **37 lokallag**.

På et møte 3. desember drøftet styremedlemmer i Skodje Bondelag og Hildre og Vatne Bondelag samarbeid for Bondelaga i nye Ålesund kommune, og eventuell sammenslåing. Begge lagene vil ta opp i hver sine styrer om en ønsker å slå seg sammen. I så fall vil begge lagene kalle inn til årsmøte/ekstraordinært årsmøte om denne saka.

Hornindal Bondelag ble 1. januar 2020 overført fra Sogn og Fjordane til Møre og Romsdal. Halså Bondelag ble 1. januar 2020 en del av Trøndelag Bondelag.

Pr 10. desember er det registrert ny leder i 6 lokallag; Hornindal, Ørsta, Giske, Vestnes, Surnadal, Todalen.

Deltakelse på årsmøtene: Lokale årsmøter er en viktig arena for meningsutveksling mellom medlemmer og signal fra lokallagene inn til fylkesstyret. Styremedlemmer og tilsette ved kontoret ønsker å delta på årsmøtet. Også i år fordelte styret i M&R Bondelag fylkesstyremedlemmene for deltakelse i alle lokallagsårsmøtene. For å redusere kostnadene med reise og møtegodtgjørelse fordelte fylkesstyremedlemmene deltakelse på årsmøter i eget nærrområde. Resterende lokallag fikk besøk av en kontoransatt.

Fylkeslaget har deltatt på årsmøter i 29 lokallag:

Konrad Kongshaug (5)
Odd Bjarne Bjørdal (2)
Petter Melchior (4)
Hilde Kjersem Kolberg (5)
Anna Håland Berget (5)
Arnar Lyche (6)
Rose Bergslid (2)

På styremøtet ga alle styremedlemmer og ansatte ei oppsummering fra møtene de har vært på, og hvilke saker/tema som har vært drøftet.

Dette ble nevnt i styret / for eventuell oppfølging:

Positivt i disse koronatider at vi klarte å få til fysiske årsmøter i 29 lokallag, og at det jevnt over var bedre oppmøte på årsmøtene i år enn tidligere år.

Gode debatter og fornøyd med jobben fylkesleder og fylkeslaget gjør overfor Norges Bondelag, bl.a. i jordbruksforhandlingene i vår.

Julebord. Næringsjef til stede på årsmøtet. Årsmøte med utlodning, musikk og middag.

Ønske om tydeligere stemme fra NB sentralt i mange saker. Bli bedre på kommunikasjon.

Klimasaka ble diskutert i mange årsmøter.

Utleie av kvote/kvoteordninga engasjerte over alt. Jordvern. Utenlandsk arbeidskraft.

Få tilbake dreneringstilskudd. Biogass. Rovvilt. Bruk av utmarksressurser. Veterinærvalt tema i flere lag. Velferdsordninger. Etterlyst bedre ordninger for de som skal etablere seg i næringa. Bør ha en strategi for båsfjøsene. Jordleieproblematikk.

Liste over datoer for årsmøtene og representasjon fra fylkeslaget - pr 10. desember 2020

Lokallag	Dato	Besøk fra fylkeslaget	Fått melding om valg leder
Vanylven		Odd Bjarne Bjørdal	
Rovde		Odd Bjarne Bjørdal	
Vestre Sunnmøre	9. des	Ikke besøk	Gjenvalg Svein Ulrik Brubakk
Volda og Dalsfjord	3. nov	Odd Bjarne Bjørdal	Gjenvalg Erlend Koppen
Austefjord Bjørke	20. okt	Odd Bjarne Bjørdal	Gjenvalg Hege Slåttestad
Hornindal	28. okt	Konrad Kongshaug	NY – Pål Ruben Tomasgard
Ørsta	28. okt	Arnar Lyche	NY – Lars Olav Vanberg
Hjørundfjord	28. okt	Rose Bergslid	Gjenvalg Knut Hustad
Ørskog	29. okt	Anna Håland Berget	Gjenvalg Knut Ivar Bøe
Eidsdal og Norddal	29. okt	Arnar Lyche	Gjenvalg Kristian Indreeide
Indre Storfjord	22. okt	Petter Melchior	Gjenvalg Kristin Sandnes
Stranda		Arnar Lyche	
Sunnylven	23. okt	Petter Melchior	Gjenvalg Peder Hellebostad
Liabygda	8. des	Ikke besøk	Gjenvalg Einar Lied
Sykkylven	5. nov	Arnar Lyche	Gjenvalg Peder Vik Stave
Skodje	20. okt	Petter Melchior	Gjenvalg Mikal Skodjereite
Giske	31. okt	Petter Melchior	NY – Rolf Otto Blindheim
Hildre og Vatne	Januar?	Arnar Lyche	
Ytre Haram	27. okt	Anna Håland Berget	Gjenvalg Andreas Haram
Harøy og Fjørtoft	27. okt	Arnar Lyche	Gjenvalg Ann Mari Bjørnøy
Molde	14. okt	Anna Håland Berget	Gjenvalg Kjersti Ellingsgård
Vestnes	27. okt	Konrad Kongshaug	NY – Jon Petter Syltebø
Rauma	26. okt	Hilde Kjersem Kolberg	Ikke valgt leder
Nesset	5. nov	Anna Håland Berget	Gjenvalg Tor Olav Hanset
Midsund	20. okt	Hilde Kjersem Kolberg	Gjenvalg Nils Sanden
Gossen	21. okt	Konrad Kongshaug	Gjenvalg Rune Skeide
Hustadvika	28. okt	Hilde Kjersem Kolberg	Gjenvalg Roger Håseth
Hustad	3. nov	Arnar Lyche	Gjenvalg Lasse Farstad
Averøy	27. okt	Rose Bergslid	Gjenvalg Bjørn Erik Rånes
Frei		Arnar Lyche	
Gjemnes	17. nov	Hilde Kjersem Kolberg	Gjenvalg Jørn Harstad
Straumsnes/Tingvoll	10. nov	Konrad Kongshaug	Gjenvalg Jens Kr Eikrem
Sunndal	28. okt	Anna Håland Berget	Gjenvalg Knut Flatvad
Surnadal	19. okt	Hilde Kjersem Kolberg	NY – Jan Henrik Moen
Todalen	27. okt	Arnar Lyche	NY – Stine Grytskog Ramsøy
Aure	29. okt	Konrad Kongshaug	Gjenvalg Erik Olufsen
Smøla		Rose Bergslid	

SAK 26/2020: Tildeling av «Aktivt Lokallagsmidler» 2020 til lokallaga**Vedlegg:**

- Kopi av årsmeldinger i lokale Bondelag og presseklipp Giske Bondelag (**egen bunke**)
- Tilråding på bakgrunn av innkomne søknader **27 lag** og kommentarer til fordelingen (27 lag i 2019, 26 lag i 2018, 29 lag i 2017, 28 lag i 2016, 27 lag i 2015, 31 lag i 2014)

Vedtak:

Styret slutter seg til forslaget til fordeling med de endringer som kom fram. Styret vil fordele kr **269.382** i Aktivt Lokallagsmidler for 2020 i samsvar med tilråding.

Det er også i år forutsetning for tildeling at laget har søkt/sendt inn årsmelding, med unntak av uttale til jordbruksforhandlingene, til kvoteleie og næringspolitisk program.

Fordelinga er basert på en økning fra kr 600 til kr. 800 til alle lag som har uttalt seg om jordbruksavtalen, kr 800 til lag som sendte inn uttale kvoteleie og næringspolitisk program, og kr 600 til anna prioritert aktivitet etter skjønn.

Aktive Lokallagsmidler dekker også deltakeravgift til Bondelagsmedlemmer på FARM landbrukskonferanse på Giske, kr 2000 til to lokallag som må leie skyssbåt for å holde møter, tilskudd til et lokallag med stor aktivitet og store underskudd over flere år, tilskudd til et lokallag med særskilt økonomi, og et «korona-tilskudd» pr kr 2.500 til alle lokallag.

Styret er imponert og svært glad for de mange gode aktivitetene som er i lokallaga på utadretta tiltak, tilbud til medlemmene og medlemsverving. Laga får kopi av fordelingsdokumentet som også sier noe om aktiviteter i ulike lag.

Fordelingsgrunnlag: Sum til fordeling: Kr 269.382

1	Uttale jordbruksforhandlingene	Kr 800 x 25 lag	20000	
2	Uttale regelverk kvoteleie	Kr 800 x 11 lag	8800	
3	Uttale til næringspolitisk program	Kr 800 x 4 lag	3200	
4	Anna prioritert aktivitet etter skjønn	Kr 600 x 150 tiltak	90000	
		Sum aktiviteter lokallaga:	122000	122000
5	FARM konferanse Giske 30. oktober avtalepris billetter deltakere lokallag	kr 350x30		10500
6	Kostnader leie av skyssbåt for å holde møter, 2 lag a kr 2000 (Hjørundfjord BL og Harøy/Fjørtoft BL)			4000
7	Koronatilskudd	kr 2.500 x 37 lag		92500
8	Tilskudd til lokallag med særskilt økonomi			20000
9	Tilskudd til lokallag med stor aktivitet og store underskudd flere år			20000
	Disp			382
	Sum fordelt			269382

Saksutredning:

Fylkeslaget får hvert år tildelt midler til aktiviteter i lokallagene. Lokallagenes frist var satt til 20. november. Det er påpekt fra Norges Bondelag at flere fylker har ”avsatte midler til lokallag” fra tidligere år som ikke er utbetalt. Revisor vil ikke godkjenne disse gamle avsetningene, så sant det ikke foreligger en konkret plan for bruken av disse. **Det er ønskelig at midlene i størst mulig grad går til direkte tilbakeføring til lokallagene.**

Årsmøtet i Norges Bondelag vedtok i 2018 å styrke fordelingen av midler til lokallag med god aktivitet gjennom en omfordeling innenfor eksisterende rammer. **Formålet var å i større grad premiere aktivitet, og gi fylkene større mulighet til å målrette mer av midlene til de lokallagene som har høy aktivitet eller anstrengt økonomi.**

Andelen tilbakeført kontingent til lokallagene er redusert fra 6 prosent til 5 prosent av innbetalt kontingent, mens fylkeslagene nå mottar om lag 40 prosent mer i aktivitetsmidler. Det er ulik praksis for fordeling av aktivitetsmidler. Noen fylker fordeler hele beløpet til lokallagene, andre holder igjen deler i fylkeslaget til dekning av kostnader i forbindelse med regionale møter og utadrettede arrangement.

Møre og Romsdal er tildelt kroner 269.382 i aktivitetsmidler for 2020 etter følgende mal:

- Kroner 5.000 til hvert fylke
- 70% av resterende etter antall medlemmer
- 30 % av resterende etter antall lokallag

Aktivitetsavhengig tilbakeføring skal fordeles etter følgende kriterier: Aktiv verveinnsats. Stor aktivitet i enkelte lag. Andre tiltak som fremmer aktiviteten i lokallaget

Mange av lokallagene som søker om Aktive Lokallagsmidler har meget god økonomi. Det er ikke økonomien i laget som avgjør planlegging og gjennomføring av aktiviteter gjennom året. Fylkeskontoret registrerer at det stort sett er de samme lagene som søker hvert år. Dette tross i at midlene flere ganger er kunngjort for leder og styremedlemmene i lokallagene i god tid.

I 2019 gjorde fylkesstyret vedtak om at i årene som kommer vil styret vurdere hva som er mest hensiktsmessig å bruke pengene til for å skape aktivitet. Styret ønsker å sette av et beløp hvert år som lokallagene kan søke særskilt om for å stimulere til økt aktivitet/særskilte kostnader.

P.g.a. koronapandemien fra mars har det siste år vært færre aktiviteter i lokallagene og fylkeslaget som det gis tilskudd til gjennom Aktive Lokallagsmidler. Det gjelder bl.a. Åpen Gard (7.000 pr arr), Annonsering Åpen Gard og kostnader til konferanser i samarbeid med lokallag (kulturlandskapskonferanse på Sæbø og Innovasjonsfestival i Rauma i 2019), samt at vi har dekt ekstra deltakelse fra lokallagene på ledermøtet via Aktive Lokallagsmidler (kr 51.000 i 2019)

SAK 27/2020: Beredskapsplan for Møre og Romsdal Bondelag

Vedlegg: Utkast til beredskapsplan

Vedtak: Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag vedtar framlagte beredskapsplan. Planen vil være under kontinuerlig oppdatering. Fylkesstyret gjennomgår og oppdaterer planen hvert år på første styremøte etter fylkesårsmøtet om våren.

Saksutredning:

Det er utarbeidet forslag til beredskapsplan for behandling og godkjenning i fylkesstyret. Beredskapsplanen omfatter håndtering av alvorlige hendelser i landbruket der Bondelaget involveres. Planen gjelder for ansatte og tillitsvalgte i fylkeslaget, og skal oppdateres hvert år. Lokallagene skal gjøres kjent med planen og årlige oppdateringer, og hva som er lokallagenes rolle ved kriser. Planen inneholder viktige telefonnummer og oversikt over ledelse ved kriseorganisering i Møre og Romsdal Bondelag.

Alle ansatte og tillitsvalgte i Møre og Romsdal Bondelag har et individuelt ansvar for å melde fra om saker som kan utvikle seg til en krise. Dette kan være saker internt i organisasjonen, saker som angår våre medlemmer eller saker som har så stor berøringsgrad med Bondelagets aktiviteter eller politiske område, at vi kan bli involvert. Dette kan være saker av informasjonsmessig, organisatorisk eller faglig karakter.

Beredskapsplanen er inndelt i følgende kapitler:

1. Generell del
2. Brann
3. Ulykker
4. Dyretragedier
5. Smittsomme dyresykdommer
6. Naturkatastrofer
7. Rovdyrangrep
8. Åpen gård, arrangement
9. Atomulykker og andre internasjonale kriser
10. Psykisk helse
11. Smittsomme plantesjukdommer

Følgende er omtalt i generell del om Bondelaget sin rolle ved kriser

- Ansatte og tillitsvalgte har et individuelt ansvar for å melde fra om saker som kan utvikle seg til en krise
- Sakene skal meldes til organisasjonssjef og fylkesleder eller deres stedfortreder
- Fylkesleder og organisasjonssjef avgjør raskt om saken kan defineres som krise
- Avklar hvem som «eier» krisen
- Loggføring på skjema, org. sjef har ansvar for loggføring, sensitiv informasjon skal skjermes. Ta bilde. Evaluer hendelsen
- Vær tilgjengelig på telefon og tilgjengelig for å hjelpe
- Kontakt, og om nødvendig, hjelp «eieren» av krisen
- Hjelp og ta vare på personer som er ramma
- Vurdere om noen skal dra til plassen
- Avklar mediekontakt, avklar budskap til media
- Holde organisasjoner og lokallagsledere oppdatert, ha informasjonsmøte, vurder ut ifra hendelse informasjon til tillitsvalgte og ansatte

Kommentert i styret: Lage kortversjon og legge ut på nettet. Oppfordre lokallagene til å ha planen som orienteringssak for medlemmene. Ikke glemme at vi har Landbrukshelsa,

SAK 28/2020: Innspill til jordbruksforhandlingene 2021

Vedlegg: Uttale jordbruksforhandlingene 2020 fra Møre og Romsdal Bondelag (**egen bunke**)

Vedtak: Arbeidsutvalget arbeider videre med utkast til uttale 2021. Styret tar med seg synspunkter og vurderinger som kom fram i styrets drøfting til styremøtene på nyåret. Utkast til uttale for jordbruksforhandlingene 2021 sendes på høring til lokallagene før jul etter at endringer er e-postgodkjent av styret. Høringsfrist for lokallagene å svare på Questback og gi innspill til fylkeslaget er **15. februar 2021**.

Saksutgreiing

Studieheftet med spørsmål fra Norges Bondelag er pr 1. desember ikke sendt ut. Det er ventet at alle lokale Bondelag i desember får tilsendt studiematerialet.

Studie- og høringsarbeidet i lokallagene i forkant av jordbruksforhandlingene er viktig for å bygge kunnskap og en arena for å gi innspill om behovene i næringa. Heftet Jordbruksoppgjøret 2021 drøfter temaer som ventes å bli sentrale i forhandlingene.

Styret drøfter på styremøtet 9. og 10. desember justering av fylkeslagets uttale 2020, og sendes lokallagene i samband med lagene sitt arbeid for jordbruksforhandlingene 2021. **Lokallagene sin frist for høringsinnspill er 15. februar 2021.**

Også i år legger Norges Bondelag opp til høringsinnspill i QuestBack. Trolig er det her x antall spørsmål en kan svare på. QuestBack gjør at Norges Bondelag enkelt kan ta ut rapporter over svar og tilbakemeldinger til hvert fylke slik at de kan bygge sine innspill ut fra lokallagas svar.

Det oppfordres til å rapportere arbeidet som studiering, da dette gir støtte både til lokallaget og til Norges Bondelag.

Fylkesstyret vil oppmode lokallagene om både å sende til fylkeslaget skriftlige merknader og synspunkt på styrets første utkast til uttale 2021 og å svare på spørsmålene i studieheftet.

Fylkeskontoret/arbeidsutvalget utarbeider etter lokallagenes frist utkast til uttale 2021. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter, basert på lokallagas svar via QuestBack.

Fylkesstyret har møte **2. mars** med samvirke om uttale til jordbruksforhandlingene.

Fylkeslagenes frist for å sende uttale til Norges Bondelag er 15. mars 2021.

Møte i **representantskapet i Norges Bondelag** for å behandle uttale til jordbruksforhandlingene 2021 er satt til **onsdag 24.mars og torsdag 25. mars 2021.**

SAK 29/2020: Arbeidsplan og møtedatoer for styret 1. halvår 2021

Vedtak: Styremøtene og andre aktiviteter blir på de datoene som er fastsatt:

- **Januar:** Fylkesstyret skypemøte tirsdag 5. januar 10.00
- **Januar: Ledermøte fysisk? Alexandra, Molde? Event dato avklares på nyåret**
- **Tirsdag 2. februar: Styremøte** Årsmelding, regnskap, sakliste, program, årsmøtesaker
- **Tirsdag 2. mars: Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene.
- **April: Styremøte.** Dato fastsettes på styremøte i februar
- **Mai: Styremøte og møte med årsmøteutsendingene.** Dato fastsettes i februar
- **12.-13. november: Ledermøte,** Hotell Ivar Aasen, Ørsta

Saksutredning:

Smittevernregelverket pr desember 2020 setter store begrensninger i gjennomføring av fysiske møter, bl.a. hvor mange personer som kan delta i samme møte.

Fylkesstyret bør planlegge møter med tanke på at det åpnes opp igjen, og at flere kan samles fysisk. Men også ha en plan B dersom gjeldende smitteverktiltak videreføres.

Noen antyder at tiltakene i dag vil gjelde til utpå våren eller forsommeren, og da må vi tenke digital gjennomføring av større møter, bl.a. fylkesårsmøtet som samler 60-70 personer.

Styret bør drøfte:

- Hvordan holde aktiviteter i lokallaga og fylkeslaget i gang hvis ordinær aktivitet er vanskelig å planlegge og gjennomføre?
  - Hvordan holde oppe motivasjonen og hjelpe tillitsvalgte og medlemmer i koronatida?
  - Hvordan engasjere lokallaga til å gi innspill til jordbruksforhandlingene?
  - Digital kompetanse - behov for opplæring?
-
- Da fysisk **ledermøte** i Ørsta i november ble avlyst, antydte vi at om smittesituasjonen tilsier det, kan det bli aktuelt å invitere til fysisk samling over en eller to dager for lokallagsstyrene i begynnelsen av januar og med noe av det samme programmet som var tenkt i Ørsta. Styret må ta stilling til dette. Trolig er det første uka i januar vi kan ta stilling til og eventuelt innkalle til møte. Hvis antallbegrensning økes igjen fra 50 til 200 med en meters avstand, kan Bankettsalen på Alexandra i Molde være aktuell, enten fredag/lørdag 15.-16. eller 22.-23. januar.
  - **Fylkesårsmøtet** er på Alexandra Hotell i Molde fra fredag 5. mars kl. 17.00 til lørdag 6. mars kl. 14.00.
Sakspapir/årsmelding m.m. sendes senest onsdag 24. februar (ikke postlevering lørdag)
Det må holdes et styremøte i midten av februar for behandling av årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet.
Trykking årsmelding bør starte senest mandag 22. februar.
  - **Landbrukskonferanse** fredag 5. mars kl. 10.00 - 16.00.
Forfatter Edvard Hoem har bekreftet at han stiller.
Bankettsalen på Hotell Alexandra tar 120 personer dersom 1-metersregelen skal overholdes og det åpnes opp igjen m.h.t. smitteverntiltak. Det er undersøkt om vi kunne flytte konferansen til Bjørnsonsalen på Seilet Hotell, som tar flere deltakere enn på Alexandra, men Bjørnsonsalen er opptatt fredag 5. mars.

Styremøter i januar, februar og mars

- **Januar?? Styremøte** Det har ikke alltid vært holdt styremøte i januar (avhengig av saker som kommer på nyåret). Noen år er første styremøte holdt første/andre uka i februar. Styret kan spikre en styredato i januar, men senere avgjøre om møtet holdes. Det skal holdes digitalt møte mellom Arbeidsutvalget i Norges Bondelag og fylkesstyret tirsdag 12. januar kl 13.00-16.00 (se ovenfor). Frist for å sende inn forslag til saker til dette møtet er 6. januar.
- **Februar Styremøte** i uke 6 (eller uke 7) i februar må det holdes styremøte for årsmøtesaker som årsmelding, regnskap, sakliste, program og saker til årsmøtet. (Det er vinterferie i skolen i uke 8 – (22. – 26. februar 2021)
- **Mars Styremøte** med samvirke om uttale jordbruksforhandlingene. Lokallagas frist for uttale er 15. februar. Norges Bondelag sender ut fylkesvise rapporter basert på lokallagas svar via QuestBack. Fylkeslaga sin frist for å sende uttale til Norges Bondelag er **15. mars**.
Alt 1: Møtet med samvirke holdes i uke 9 (1.-5. mars) (fylkesårsmøte er 5.-6. mars)
Alt 2: Møtet med samvirke holdes i uke 10 (8.-12. mars)
- **Styremøte i april**
Påska er fra søndag 28. mars til mandag 5. april.
Fastsettelse av dato kan utsettes til styremøtet i februar.
- **Styremøte i mai**
Styremøte og møte med årsmøteutsendingene **i uke 21 i mai** eller uke 22 i juni
Fastsettelse av dato kan utsettes til styremøtet i februar.
(Årsmøtet Norges Bondelag er på Lillestrøm onsdag 9. og torsdag 10. juni)
- **Ledermøtet 12.-13. november 2021:** Hotell Ivar Aasen, Ørsta
Datoene er holdt av, men kan endres.

Kommentert i styret:

Ikke planlegge fysisk ledermøte nå, men hvis det åpnes opp, innkalle i begynnelsen av januar, avgjørelse bør bli tatt senest på møtet styret deltar på 12. januar.

Bør ha ei ledersamling med generaldebatt på nyåret, alternativet er å ha det digitalt.

Kontoret vurderer fortløpende, og styret tar avgjørelse 12. januar om holde fysisk eller digitalt ledermøte

Fylkesårsmøtet i mars bør planlegges som fysisk møte, men ha digital backup. Vurdere om vi skal streame landbrukskonferansen.

SAK 30/2020: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 2. desember 2020
--

Vedtak: Framlagt rapport tas til orientering.

Regnskap 2. desember 2020	Regnskap	Budsjett 2020			Regnskap 02.12.2020		
		Inntekter	Kostnader	Netto	Inntekter	Kostnader	
Avdeling	2019						
8101 Generelt	833 279	1 271 000	0	1 271 000	1 278 700	2 254	1 276 446
8103 Fylkesleder	154 325	0	300 000	-300 000	0	241 308	-241 308
8105 Opplæring tillitsvalgte	111 500	0	30 000	-30 000	0	2 500	-2 500
8110 Styret	-532 322	0	500 000	-500 000	0	179 065	-179 065
8112 Ledermøtet	-109 427	0	120 000	-120 000	0	995	-995
8113 Årsmøtet	-172 285		170 000	-170 000	0	158 536	-158 536
8119 Valgmennda	-71 357	0	40 000	-40 000	0	28 669	-28 669
8122 Landbrukskonferansen	-232 787	80 000	80 000	0	83 760	67 884	15 876
8123 Matfestivalen	0	0	0	0	0	0	0
8125 Utadretta informasjon	-9 026	0	40 000	-40 000	0	0	0
8131 Støtte og gaver	-1 242	0	0	0	0	1 163	-1 163
8132 Unge bønder	18 040	100 000	100 000	0	134 093	129 563	4 530
8135 Møter og kurs.	-36 052	0	35 000	-35 000	0	8 950	-8 950
8136 Kurs- og arrangementsutg.	-12 302	0	36 000	-36 000	45 000	45 544	-544
8140 Aktive lokallagsmidler	687	282 452	282 452	0	269 382	0	269 382
8146 FARM	-40 543	0	0	0	0	0	0
	90 220	1 733 452	1 733 452	0	1 810 935	866 431	944 504

Økonomirapport 02.12.2020

Avdeling 8103 fylkesleder: Mindre reising på grunn av korona.

Avdeling 8110 Styret: Vi har spart kostnader på grunn av korona

Avdeling 8113 Årsmøtet: Vi har brukt kr 11 974 mindre til årsmøtet enn budsjettet.

Avdeling 8119 Valgmennda: Valgmennda har brukt kr 11 331 mindre enn budsjettet.

Avdeling 8122 Landbrukskonferansen: Overskudd på kr 15 876. Budsjettet i null

Avdeling 8132 Unge bønder: Samling for unge bønder på Harøya i februar gikk med overskudd på kr 4530

Avdeling 8135 Møter og kurs: Utgifter til grøntutvalg, deltagelse i næringsgruppe i Grønn forskning og skoleutvalg Gjermundnes.

Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutg: Vi har arrangert to møter om veterinærvakta.

Avdeling 8140 Aktive lokallag: Vi har mottatt kr 269 382 til å støtte arbeidet i lokallagene, men så langt er ingen penger fordelt.

SAK 31/2020: Grønn forskning og jordbruksklynge i Midt-Norge**Vedtak:**

Møre og Romsdal Bondelag vil på vegne av Midtnorsk Landbruksråd arbeide for å videreføre Grønn Forskning Midt-Norge og utrede jordbruksklynge. Søknad om delfinansiering vil bli sendt til Møre og Romsdal fylkeskommune i løpet av desember.

Saksutredning:**Behovet for å videreføre Grønn forskning og jordbruksklynge i Midt-Norge.**

De siste årene har det vært, og er fortsatt, mange saker å ta stilling til for Møre og Romsdal Bondelag som bygger på et omfattende kunnskapsgrunnlag, og som samtidig er svært viktig for våre medlemmer. Eksempel på slike saker er:

- Mosjonskrav/beitekrav
- Lausdriftskravet
- Myrdråkingsforbudet
- Rødt kjøtt og klima
- Biogass
- Karbonbinding i jord
- Gjødselforskriften
- Kjøp, salg og leie av melkekvoter

Alle disse sakene kjennetegnes ved at de er viktigere for oss i Midt-Norge enn for dem som bor der det meste av kunnskapsgrunnlaget blir utformet (Ås) og sakene avgjøres (Oslo). Som kjent er kunnskap makt og for bedre å kunne påvirke vår egen situasjon er det helt nødvendig å bygge kunnskap her hos oss. Og her har Grønn Forskning en svært viktig rolle. Det å koble næringa sitt kunnskapsbehov mot forskningsmiljøene, og slik finansiere opp og gjennomføre prosjekt som bygger vår egen kunnskap, er en svært god idé. I tillegg til at det gjør oss bedre rustet til å påvirke våre rammebetingelser, legger det også grunnlag for næringsutvikling. Å finansiere opp forskningsprosjekt er mer krevende for landbruket, enn for mange andre næringer. Det er alltid krav om egenandel, og siden landbruket består av mange små enkeltaktører er denne ofte krevende å skaffe til veie. Det er de store landbrukssamvirkene som svært ofte må bidra for å få nødvendig finansiering på plass, men disse har blitt nasjonale og vil i liten grad delfinansiere regionale prosjekt. Ei jordbruksklynge i Midt-Norge vil samle regionens «landbruksmuskler» og gi næringa fornyet regional kraft. Det vil bli enklere å finansiere forskningsprosjekt. Samtidig vil samlokalisering av mange aktører stimulere kreativitet og virkestrang.

Gjennomføring

Det søkes om midler til å gjennomføre et forprosjekt som skal utrede behovet for ei jordbruksklynge i Midt-Norge. Hovedmålet er å avklare forutsetningene for å utvikle ei jordbruksklynge, samt å gi svar på noen vesentlige spørsmål. Hva kan ei jordbruksklynge tilby, som ikke tilbys i dag? Hva er gevinsten – for hvem, sett opp mot kostnaden? Hva er nytten for enkeltbonden? Hvor skal en legge ambisjonsnivået? Organisering? Hvordan samhandle mellom Trøndelag og Møre og Romsdal?

Gjennom forprosjektet skal roller og arbeidsoppgaver avklares, koordineres og fordeles. Utredningen skal beskrive hvordan jordbruksklynga skal forankres, hvem som skal inviteres inn som medlemmer, samarbeidspartnere og hvilke forpliktelser som må gjøres. Det søkes om midler til å koordinere og lede utviklingsarbeidet og til å kjøpe tjenester av andre med kompetanse i analysearbeid og erfaringer fra klyngesatsing.

Gjennom Grønn Forskning er det utviklet en arbeidsmetodikk som i større grad sikrer bondens medvirkning i forskningsprosjekter. Den samme metodikken er tenkt brukt for å sikre at bonden involveres når jordbruksklynge skal utredes. Prosjektleder for Grønn forskning – Åslaug Hennissen, koordinerer forprosjektet på vegne av Midtnorsk Landbruksråd, Oi Trøndersk Mat og Drikke, Møre og Romsdal Bondelag og Trøndelag Bondelag. Rose Bergslid er leid inn som prosjektmedarbeider fra Møre og Romsdal, og sammen med innleid konsulent, vil hun være med i prosjektets arbeidsgruppe. I tillegg skal det opprettes ei styringsgruppe som er forankret i næringa.

Det skal utarbeides et kunnskapsgrunnlag for jordbruksklynge som blant annet innebærer en evaluering av Grønn forskning. Videre skal det arrangeres to arbeidsverksteder som skal ledes av en prosessleder. Det skal jobbes med situasjonsanalyse, interesseanalyse og behovskartlegging, ambisjoner/mål, spesielle fokusområder, markedsavklaringer, kompetansebehov, investeringsbehov og samhandling mellom fylkene. Arbeidet sammenfattes i en rapport som skal være basisen i en eventuell hovedsøknad.

Noen vurderinger

For å være i stand til å sikre bondens interesser ser Møre og Romsdal Bondelag behovet for å være mer faglig på høyden i ulike saker. For å bli hørt må faglige synspunkter underbygges med vitenskapelige dokumenter. Det er svært viktig å avdekke, dokumentere og skape forståelse for spesielle forhold i vår region. Derfor er god samhandling mellom næringslivet og regionens forskningsmiljøer svært viktig, og Grønn Forskning Midt-Norge bidrar til dette.

På grunn av mange små foretak er det spesielt krevende å finansiere opp egenandelen i forskningsprosjekt i landbruket. Egennyttan for den enkelte blir alt for liten sett i forhold til en eventuell egenandel. Utvikling av ei jordbruksklynge i Midt-Norge kan kanskje gjøre det enklere. Likeså kan det stimulere kreativitet og generell gjennomføringsevne.

SAK 32/2020: Æresmedlemskap i Møre og Romsdal Bondelag

Vedlegg: Styrevedtak og saksframlegg til styret i Norges Bondelag

Vedtak:

Styret vil videreføre ordningen med utnevning av æresmedlemskap i Møre og Romsdal Bondelag.

Styret vil overfor Norges Bondelag innstille på at XXX blir utnevnt som æremedlem i Møre og Romsdal Bondelag på årsmøtet våren 2021. Innstillinga er fortrolig inntil utnevning på årsmøtet.

Saksutredning:

I januar 2020 var det høring i fylkeslagene i Bondelaget om avvikling eller videreføring av æresmedlemskap. Møre og Romsdal Bondelag var blant fire fylkeslag som ikke behandlet saken og sendte inn høringsuttale. Styret i Norges Bondelag vedtok etter høringsrunden at ordningen med æresmedlemskap i alle tre organisasjonsledd videreføres.

I lovene til Norges Bondelag, § 22. Æresmedlemmer i fylkesbondelaget, står det:

Æresmedlemmer av et fylkesbondelag blir utnevnt av årsmøtet etter forslag fra styret i fylkesbondelaget. Forslaget på æresmedlemmer må være godkjent på forhånd av styret i Norges Bondelag

Grunnlag for æresmedlemskap vil være langvarig aktiv tjeneste for Bondelaget på et eller flere plan.

Æresmedlem i Bondelaget har fritak for kontingent.

Styret må først drøfte om Møre og Romsdal Bondelag vil videreføre ordningen i fylkeslaget.

Dersom styret ønsker videreføring, er det kandidat til utnevning av æresmedlem. Det blir utarbeidet «CV/opplysninger» om vedkommende som legges fram muntlig i styremøtet. Dette er fortrolig.

Før eventuell innsending av søknad til styret i Norges Bondelag, må det også spørres om vedkommende er villig til å ta imot æresmedlemskap.

Det er styret i fylkesbondelaget som foreslår kandidater.

Møre og Romsdal Bondelag har idag 4 æresmedlemmer:

- Guttorm Kjelsvik, Vestnes (Utnemnt på årsmøtet 2003)
- Gunnar Waagen, Tingvoll (Utnemnt på årsmøtet 2007)
- Gunnar K. Wentzel, Molde (Utnemnt på årsmøtet 2012)
- Jørgen Holte, Volda (Utnemnt på årsmøtet 2013).

I lokallagene i Møre og Romsdal er det pr i dag 4 æresmedlemmer:

- Gudmund Romundstad, Tingvoll (utnevnt i år 2000, Straumsnes og Tingvoll Bondelag),
- Knut Ødegård, Molde (Forfatter/liabonde tildelt livslangt medlemskap i 2015 av M&R Bondelag).
- Martha og Oddvar Gunnerød, Molde (utnevnt i 2018, Molde Bondelag)

I medlemsregisteret er det ellers registrert bare 4 tidligere æresmedlemmer utnevnt av lokallagene, som alle har gått bort: Peder N. Linge (Valldal), Sverre Runde (Herøy), Lars J. Silset (Eide), Ole Aarstad (Nesset).

SAK 33/2020: Samarbeid mellom grøntnæringa i Møre og Romsdal Bondelag og Vestland Bondelag**Vedtak:**

Møre og Romsdal Bondelag ønsker et videre samarbeid med grønttalspersoner i et nytt grøntutvalg i nye Vestland Bondelag. Styret ser det som viktig at Møre og Romsdal Bondelags grønttalsperson har et møtepunkt med grøntprodusenter i Vestland Bondelag. Fylkeskontoret i lag med Audun Skjervøy kommer med forslag til samarbeidsformer med det nye grøntutvalget og sender en henvendelse om dette til Vestland Bondelag.

Saksopplysning

Styremedlem Audun Skjervøy fremmet forslag om egen sak i styremøtet om framtidig samarbeid mellom grønttalspersoner i Møre og Romsdal og Vestland Bondelag.

Bakgrunn:

Grønttalsperson i M&R Bondelag, Audun Skjervøy, Fjord, har i flere år vært Møre og Romsdal Bondelags medlem i Grøntutvalet Vest, som har bestått av representanter fra bondelagene fra de tre fylkene Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Grøntutvalget består av produsenter innen frukt, bær og grønt. Det er fylkesbondelagene som har utnevnt representanter til utvalget.

Utvalget har hvert år kommet med innspill til fylkesbondelagenes uttale til jordbruksforhandlingene, og også hatt kontakt utenom når viktige saker har dukket opp på Vestlandet og nasjonalt.

Vestland Bondelag ble etablert 12. november 2020 og fylkeslagene til Hordaland Bondelag og Sogn og Fjordane Bondelag ble historie.

Nye Vestland Bondelag ønsker å opprette eget grøntutvalg, og i den forbindelse har Audun Skjervøy fått forespørsel om hvordan Møre og Romsdal Bondelag ser for seg videre samarbeid når det tidligere Grøntutvalget Vest ikke blir videreført.

Kommentert i styret:

Det er viktig å ikke miste samarbeidet vi har hatt.

For grøntnæringa i Møre og Romsdal er det viktig å ha fellesskap med grøntprodusenter på Vestlandet.

Møre og Romsdal Bondelag må videreføre samarbeidet med nytt grøntutvalg i Vestland Bondelag slik vi tidligere har hatt. Viktig for oss å ha et møtepunkt i Vestland BL.